

**INSPRAAKPROJECT
'WINDMOLENS IN DE NOORDZEE'
RAPPORT VAN DE BEVOLKING**

1. INHOUD

1. INHOUD.....	2
2. INLEIDING	3
3. PROJECTOMSCHRIJVING	4
3.1. OPDRACHTGEVER	4
3.2. OPDRACHTNEMER	4
3.3. SITUERING	4
3.4. DOEL	4
3.5. METHODE	4
3.6. PLANNING	5
4. STARTBIJeenKOMSTEN.....	6
4.1. PROGRAMMA.....	6
4.2. VERSLAG	6
5. INSPRAAKAVONDEN.....	11
5.1. PROGRAMMA.....	11
5.2. THEMA TOERISME	11
5.3. THEMA VISSERIJ	14
5.4. THEMA NATUUR	19
5.5. THEMA RECREATIE.....	25
6. SLOTBIJeenKOMST.....	29
6.1. PROGRAMMA.....	29
6.2. VERSLAG	29
6.3. SAMENVATTINGEN THEMA'S	30
6.4. EVALUATIE.....	33
7. VASTSTELLINGEN	35
7.1. DEELNEMERS	35
7.2. ORGANISATIE	37
8. ZELFEVALUATIE.....	39
8.1. DOEL	39
8.2. METHODE	39
8.3. INHOUD.....	39
8.4. ALGEMEEN	40
BIJLAGEN.....	41
B1 NOTA PLANNING PROJECT WENDUINEBANK.....	41
B2 WERVING.....	41
B3 SPREKERS	41
B4 PRESENTATIES	41
B5 INDIVIDUELE REACTIES.....	41

2. INLEIDING

Stadsland vzw is een vormingsorganisatie met als één van haar taken de bevordering en organisatie van participatie. Daarbij wordt vorming steeds gezien als een noodzakelijke voorwaarde, en groepswork als de meest wenselijke methodiek om dit te realiseren. Mensen moeten immers beschikken over elementaire kennis en vaardigheden, willen ze volwaardig kunnen deelnemen aan een maatschappelijk debat.

Stadsland vzw werd gevraagd om informatie en inspraak te organiseren over de mogelijke komst van windmolenparken in de Noordzee.

Ook daarbij werd uitgegaan van de stelling dat mensen eerst de nodige kennis moeten opdoen vooraleer ze hun mening formuleren. Vandaar de keuze voor vormende groepsbijeenkomsten als werkvorm. Tijdens een startbijeenkomst trachtten we de deelnemers zo goed mogelijk te informeren rond de doelstelling van het inspraakproject. Gedurende twee inspraakavonden, waarop telkens twee thema's aan bod kwamen, konden mensen kennis opdoen rond vooraf bepaalde thematische invalshoeken. Op basis hiervan kon iedereen een eigen mening vormen, onderbouwen of bijstellen, en deze doorgeven aan de opdrachtgever, om zo mee te participeren aan het beleid.

Dit gebeurde in twee afzonderlijke reeksen van bijeenkomsten, elk gekoppeld aan één concrete projectaanvraag. De eerste reeks bijeenkomsten vond plaats in De Haan en Blankenberge en behandelde de aanvraag van C-Power voor de bouw van een park op de Wenduinebank, voor Wenduine. In de tweede reeks staat de vraag van Seanergy voor de bouw van een windmolenpark in zee ter hoogte van Knokke, centraal.

Het werd ons inziens een leerrijk proces, voor de deelnemers, de opdrachtgever en Stadsland vzw zelf. Dit rapport wil een beknopte weergave zijn van dit proces. De beschrijving werd aangevuld met onze eigen bedenkingen en de individuele reacties van de deelnemers. Deze laatste zullen niet mee worden openbaar gemaakt.

Aangezien het tweede luik van het inspraakproject nog in uitvoering is, behandelt de hierna volgende tekst alleen het eerste deel van het inspraakproject, zijnde de projectaanvraag van C-Power.

3. PROJECTOMSCHRIJVING

3.1. OPDRACHTGEVER

Federale Regering
Staatssecretariaat voor Energie en Duurzame Ontwikkeling
Dhr. Olivier Deleuze
Koloniënstraat 56
1000 Brussel

CONTACTPERSONEN

Luc Barbé, kabinetschef (Algemene coördinatie)
Jean Maertens, attaché (Duurzame ontwikkeling)
Peter Dellaert, attaché (Relaties met verenigingen en belangengroepen)

3.2. OPDRACHTNEMER

Stadsland vzw
Boomgaardstraat 215
2018 Antwerpen

CONTACTPERSONEN

Karin Laurent, educatief medewerker
Jan Van Hoof, educatief medewerker

3.3. SITUERING

De opdrachtgever onderzoekt de mogelijkheid van twee windmolenparken in de Noordzee. De opdrachtgever wil de lokale bevolking informeren over de aard van de projecten, en bovendien ook bevragen over hun beoordeling ervan. In het bijzonder dienen mogelijke knelpunten, randvoorwaarden en opportuniteiten van beide projecten in kaart te worden gebracht.

3.4. DOEL

Lokale bevolking en organisaties informeren over de aard van (één van) beide overwogen windmolenprojecten. Concreet gaat het om bevraging van en communicatie met volgende doelgroepen: toerisme, visserij, natuurbehoud, recreatie en immobiliën, van de kustgemeenten Oostende, Bredene, de Haan, Wenduine, Blankenberge, Zeebrugge en Knokke-Heist.

3.5. METHODE

Parallele werking voor beide projecten, andere timing voor de projecten 'C-Power' (Oostende, Bredene, Wenduine, De Haan, Blankenberge) en 'Seanergy' (Zeebrugge, Knokke-Heist).

Vorming als noodzakelijke fase, voor een rationele en overwogen meningsvorming.

3.5.1. VOORBEREIDING EN BEKENDMAKING

Methodische, inhoudelijke en praktische voorbereiding van het project.
Bekendmaking via brief en folder aan de bestaande lokale adviesraden en al hun leden.
Via de adviesraden worden verschillende doelgroepen actief aangesproken: milieubeweging, jongeren, senioren, middenstand, ... Werving van bewoners via verspreiding van affiches in de betrokken kustgemeenten.

3.5.2. STARTBIJEENKOMSTEN

Startbijeenkomsten in twee betrokken gemeenten (Wenduine en Blankenberge).
aanwezigen informeren over de aard van het project (doel, stand van zaken, planning, ...)
aanwezigen informeren over thema, doel en aanpak van de bevolkingsateliers
deelnemers motiveren en werven voor deelname aan één of meerdere bevolkingsateliers

3.5.3. INSPRAAKAVONDEN

Respectievelijk twee en één inspraakavonden per project, d.i. in De Haan en Blankenberge en Knokke. Telkens parallele werking rond twee thema's met eerst vorming en vervolgens meningsvorming.
inspraakavond 1: thema's toerisme en visserij
inspraakavond 2: thema's natuur en recreatie

3.5.4. SLOTBIJEENKOMST

Tijdens de slotbijeenkomst worden de samenvattingen rond de verschillende thema's door de deelnemers goedgekeurd. Verder wordt er gezocht naar verbanden, parallellen, opmerkelijke verschillen over de verschillende thema's heen en krijgen deelnemers de kans individuele reacties te uiten.

3.5.5. REDACTIE

Na de twee eerste inspraakavonden worden samenvattingen gemaakt en een voorlopig rapport geschreven. Na publieke bespreking hiervan tijdens de slotbijeenkomst volgt een definitief rapport, dat overhandigd wordt aan het staatsecretariaat.

3.6. PLANNING

Zie nota 'inspraakproject Wenduinebank-planning'. (bijlage)

4. STARTBIJEENKOMSTEN

4.1. PROGRAMMA

onthaal	
20 uur	inleiding verwelkoming voorstelling panelleden en taak, voorstelling programma en duur aangeven wanneer ruimte voor vraagstelling, ruimte voor discussie
20u15	besluitvorming situering stand van zaken dossiers MER vs. milieuvergunning vs. inspraakproject benadrukken formeel-informeel gedeelte
20u30	voorstelling inspraakproject herhaling situering in totale procedure benadrukken methodische en inhoudelijke kader werven van inschrijvingen
20u45	vragen I alleen inhoudelijke vragen alleen over de procedure en het inspraakproject
21 uur	voorstelling windmolenpark door de medewerker(s) van C-Power
21u30	vragen II alleen inhoudelijke vragen alleen over het windmolenpark
22 uur	einde dankwoord sprekers en aanwezigen uitnodigen tot napraten, bekijken folders, info vragen uitnodigen tot inschrijven inspraakavonden

4.2. VERSLAG

4.2.1. 18 DECEMBER 2001 - WENDUINE

LOCATIE

Wielingencentrum (grote zaal), Wenduine.

AANTAL AANWEZIGEN

45

INSCHRIJVINGEN

sessie 1		sessie 2		slot
toerisme	visserij	natuur	recreatie	
12	9	10	8	19

Meestal inschrijvingen voor twee thema's (weergegeven in tabel). Soms foutieve inschrijvingen (vier thema's) (weergegeven in tabel). Ook inschrijvingen voor alleen de slotbijeenkomst.

Nadien, telefonisch en per mail, van niet deelnemers aan de startbijeenkomst:

sessie 1		sessie 2		slot
toerisme	visserij	natuur	recreatie	
2	2	2	2	2

SPREKERS

Filip Martens, C-Power
Karin Laurent, Stadsland
Jan Van Hoof, Stadsland

VERLOOP

Inleiding: verwelkoming, programma en doel avond.
Situering: energiebeleid, procedures domeinconcessie / milieuvergunning.
Inpraakproject: uitgangspunten, doel, methodiek, praktisch (presentatie Stadsland)
+ vragen publiek.
Voorstelling windmolenpark (presentatie C-Power) + vragen publiek.
Beschikbare materialen: inschrijvingsformulieren, afdruk CREG-advies.

VRAGEN UIT HET PUBLIEK

INSPRAAKPROJECT

Hoeveel slotbijeenkomsten vinden er plaats?
Is er één inspraakproject, of één per windmolenparkaanvraag?
Wat is het inhoudelijke onderscheid tussen de thema's 'toerisme' en 'recreatie'
Wie werd uitgenodigd / ontving de bekendmakingsfolders?
Is deelname aan de bijeenkomsten gratis?

WINDMOLENPARK

Om hoeveel windmolens gaat het?
De aangevraagde domeinconcessie is groter dan de locatie voor 50 molens.
Is uitbreiding gepland?
Hoe groot wordt de visuele hinder ingeschat?
Wat is de aard en de oppervlakte van de erosiebeschermende maatregelen op de zeebodem?
Hoe werkt certificering van groene energie?
Wat is de rendabiliteit van het windmolenpark? Wat met wijziging van de energieprijzen?
Wat is de levensduur van een windmolenpark? Hoe is de afbraak geregeld?
Wat is de invloed van plaatsing van het windmolenpark op het windprofiel op het strand?

EVALUATIE

DEELNEMERS

aantal¹:

31

woonplaats

Bredene	De Haan	Wenduine	Andere	Totaal
6	8	6	11	31

functie

bewoners / onbekend	vertegenwoordigde functie
20	11

INHOUD

doel

De aanwezigen hebben zicht gekregen op inhoud en werkwijze van het inspraakproject. Ze kregen een vollediger beeld van het windmolenpark zoals aangevraagd en konden hierover bijkomende informatie inwinnen.

verloop

De avond kende een rustig verloop en positieve sfeer. De rol van C-Power, voorstelling van het windmolenpark, nam meer tijd in beslag dan voorzien. Vanuit het publiek werden voornamelijk informatieve vragen gesteld over het windmolenpark. Een echte discussie werd, zoals voorzien, niet gevoerd. Het aspect van de visuele hinder was een belangrijk onderdeel in de voorstelling van het windmolenpark. De waarde van deze visualisatie werd uitvoerig besproken.

in de wandelgangen

Achteraf waren er tevreden reacties van het publiek. Er was wel kritiek op de laattijdige en beperkte bekendmaking van het inspraakproject.

---

¹ Het aantal duidt op het aantal deelnemers dat de handtekeninglijst ondertekende. Er waren meer aanwezigen.

4.2.2. 19 DECEMBER 2001 - BLANKENBERGE

LOCATIE

Casino (Consciencezaal), Blankenberge.

AANTAL AANWEZIGEN

30-tal

INSCHRIJVINGEN

sessie 1		sessie 2		slot
toerisme	visserij	natuur	recreatie	
4	4	6	0	6

Meestal inschrijvingen voor twee thema's (weergegeven in tabel).
Soms foutieve inschrijvingen (vier thema's) (weergegeven in tabel)

SPREKERS

Filip Martens, C-Power
Karin Laurent, Stadsland
Jan Van Hoof, Stadsland

VERLOOP

Inleiding: verwelkoming, programma en doel avond.
Situering: energiebeleid, procedures domeinconcessie / milieuvergunning.
Inspiraakproject: uitgangspunten, doel, methodiek, praktisch (presentatie Stadsland)
+ vragen publiek
Voorstelling windmolenpark (presentatie C-Power) + vragen publiek.
Beschikbare materialen: inschrijvingsformulieren, afdruk CREG-advies.

VRAGEN UIT HET PUBLIEK

INSPRAAKPROJECT

Hoe technisch is het thema visserij?
Wie werd uitgenodigd / ontving de bekendmakingsfolder?

WINDMOLENPARK

Aantal molens?
Aanvraag domeinconcessie > locatie voor 50 molens: geplande uitbreiding.
Visuele hinder.

LEVENSDUUR EN AFBRAAK VAN WINDMOLENPARK.

Windenergie koppelen aan rationeel energiegebruik.
Waarom in België, duiding Europese regelgeving.
Vraag naar visualisatie vanuit een appartement op de zeedijk (bvb. 8ste verdieping).

EVALUATIE

DEELNEMERS

aantal²:

22

woonplaats

Blankenberge	De Haan	Andere	Totaal
16	3	3	22

functie

bewoners / onbekend	vertegenwoordigde functie
17	5

INHOUDELIJKE EVALUATIE

doel

De aanwezigen hebben zicht gekregen op inhoud en werkwijze van het inspraakproject. Ze kregen een vollediger beeld van het windmolenpark zoals aangevraagd en konden hierover bijkomende informatie inwinnen.

verloop

De avond verliep rustig en in een goede sfeer. Er waren zeer veel vragen over het windmolenpark, in het bijzonder over de visuele impact van het project. Er was eveneens kritiek te horen op de aangemaakte visualisatie. Een echte discussie werd, zoals afgesproken, niet gevoerd.

in de wandelgangen

Er waren duidelijk minder inschrijvingen na afloop van de bijeenkomst. Het merendeel van de mensen kwam om informatie te verkrijgen over het windmolenpark. Er werden opnieuw enkele kritische vragen gesteld bij de bekendmaking van het inspraakproject.

---

² Het aantal duidt op het aantal deelnemers dat de handtekeninglijst ondertekende. Er waren meer aanwezigen.

5. INSPRAAKAVONDEN

5.1. PROGRAMMA

onthaal	
20 uur	inleiding verwelkoming voorstelling panelleden en taak voorstelling programma en duur situering plaats in besluitvormingstraject afbakening thema's
20u10	sprekers (2 x 10 min) beide thema's: voor- en nadelen situeren, knelpunten, kansen, ... aangeven wat bewezen/waarschijnlijk/... is evt. standpunt organisatie(s) toelichten
20u30	bespreking argumenten aanvullen/schrappen wegen detailleren
21u15	bespreking richtvragen antwoorden formuleren op vragen kabinet
21u30	brainstorm brainstorm oplossingen, aanpassingen, win-winsituaties, ...
22 uur	einde

5.2. THEMA TOERISME

5.2.1. LOCATIE

Ontmoetingscentrum d' Annexe, Leopoldlaan 24, De Haan.

5.2.2. AANTAL AANWEZIGEN

30-tal

5.2.3. INLEIDING

DHR. PATRICK GELDHOF, WESTTOUR

Zegt het standpunt van Westtour te vertegenwoordigen, en daarmee van 'de toeristische sector'.

Licht het voorlopige standpunt van het directiecomité toe, dat nog niet werd voorgelegd aan de Raad Van Bestuur (Dit advies moest geformuleerd worden op zeer korte termijn en er werd geen volledig dossier ter beschikking gesteld.)

Westtour is geen vragende partij voor een windmolenpark in de Noordzee, maar is wel voorstander van duurzaam toerisme, en vindt in dit kader windenergie een goede zaak.

Omtrent de visuele impact zijn er nog onvoldoende gegevens. De invloed hiervan is moeilijk in te schatten, meer onderzoek is noodzakelijk.

In dit kader staat een studiebezoek aan Denemarken op het programma.
Stel dat het park er komt, dan formuleert Westtoer volgende randvoorwaarden:
de visuele impact moet gering zijn, de molens moeten ver genoeg in zee staan
het lijneffect dient vermeden te worden
er kan geen sprake zijn van andere randinfrastructuur
er mogen geen negatieve effecten ontstaan voor het achterland (bvb. doortrekken van
hoogspanningsleidingen)
beperken tot één locatie voor de kust
negatieve impact dient gecompenseerd te worden

DHR. XAVIER WYNEN, STAD EN ZEE

Xavier Wynen is actief in de commerciële toeristische sector. Hij sluit zich integraal aan bij de vorige spreker. verder voegt hij aan de discussie toe dat toeristen enorm vatbaar zijn voor zelfs kleine veranderingen.

5.2.4. DEBAT

Wat is het effect van de visuele hinder op het toerisme?

Iemand suggereert om de vraag om te draaien tot: “Waar en wanneer moeten de molens geplaatst worden om géén hinder te veroorzaken?”

Visuele hinder is volgens de betrokkenen te zacht uitgedrukt. In België is onze kust het enige gebied waar we nog een oneindige horizon hebben die ons een gevoel van vrijheid geeft.

Door windmolens in zee te plaatsen, verdwijnt deze ongerepte horizon, en verdwijnt ook de rust. De oneindigheid verdwijnt, de zee wordt verkaveld. De molens vormen een letterlijke barrière die fataal kan zijn voor het toerisme. De zee maakt reclame voor zichzelf, door het plaatsen van windmolens verdwijnt dit basisproduct in zijn huidige vorm.

Het is duidelijk dat het aspect van de visuele hinder een belangrijke psychologische impact heeft. Men suggereert om onderzoek te doen bij eigenaars van appartementen en toeristen naar de beleving van de windmolens in zee. Dergelijke onderzoeken hebben ook in Denemarken plaatsgevonden. Daaruit bleek dat vooral jonge mensen (die meer groen bewust zijn) de windmolens niet als hinderlijk beschouwen en er bijgevolg niet negatief tegenover staan. Een onderzoek is een mogelijkheid om objectieve gegevens te bekomen.

Men verwijst naar diverse industriezones aan de kust, waar men tevens windmolens kan plaatsen. Men is van mening dat er slechts één aanvraag in overweging kan genomen worden. De plaatsing van de molens zal volgens de aanwezigen de hinder doen toenemen, de toeristen doen thuisblijven, de economische waarde doen dalen alsook de prijs van de appartementen.

Er wordt opgemerkt dat visuele hinder toch een zeer subjectief gegeven is.

Enkel wanneer men de molens ziet staan, kan men erover praten en kan energiebesparing een gespreksonderwerp worden.

Kan een compensatieregeling uitgewerkt worden?

Volgens de aanwezigen kan er geen sprake zijn van compensaties, er wordt de vergelijking gemaakt met de koehandel. Compensatie worden ervaren als een middel om plaatsing van het park goed te praten. Bovendien wordt aangehaald dat de financiële last hiervoor terecht komt op de schouders van de gewone burger.

Kan het windmolenpark een toeristische meerwaarde bieden?

Molens kunnen een gunstig effect hebben op toeristen. Dit blijkt eveneens uit praktijkervaring bij het windmolenpark in Zeebrugge. Er zijn veel aanvragen voor geleide bezoeken van diverse groepen. De groep is het erover eens dat dagtoerisme slechts minimaal kan stijgen (5%) en dat het verblijfstoerisme zal dalen. Het zijn nu net deze verblijfstoeristen die kiezen voor een verblijf in De Haan of Wenduine.

Men is er van overtuigd dat indien er iets fout gaat, het ramptoeisme zeker zijn opgang zal maken.

5.2.5. INFORMATIEVE VRAGEN

Is het windmolenpark tijdelijk?

Ja, zonder enige twijfel. Het park verdwijnt volledig. Er wordt dieper in zee gebouwd als de technologie dit toelaat.

Hoe groot zal de visuele hinder tijdens de bouwfase zijn?

De bouwfase zal maximum twee seizoenen in beslag nemen.

Er zal geen werf drijven in de Noordzee. Er wordt gewerkt indien het weer dit toelaat, dit impliceert ook dat er gedurende de nacht zal gewerkt worden.

5.2.6. BEMERKINGEN

De impact van de windmolens op het toerisme wordt als bijzonder nadelig ingeschat. De aanwezigen zijn fel gekant tegen een windmolenpark in zee. Indien er toch een park komt, wil men hoogstens één park en met een minimale visuele hinder, dus zo ver mogelijk in zee. Verder wil men, naast het plaatsen van windmolens in zee, andere alternatieven voor groene energie promoten, misschien zelfs verplichten.

5.2.7. SAMENVATTING

De meeste aanwezigen menen dat de visuele impact die een windmolenpark met zich meebrengt de toeristische sector ernstige schade zou berokken.

De groep suggereert in dit verband om onderzoek te doen naar de beleving van visuele hinder, bij zowel toeristen als bewoners.

Men stelt dat het windmolenpark geen potentiële toeristische waarde heeft.

De inschatting van het effect van een park op het toerisme is dat het dagtoerisme mogelijk licht zou stijgen, terwijl het verblijftoeisme zou dalen en het ramptoeisme hoog zou scoren. Eventuele compensaties voor geleden verlies, vinden de aanwezigen niet bespreekbaar.

5.2.8. EVALUATIE

DEELNEMERS

aantal³:

30

WOONPLAATS

Blankenberge	De Haan	Wenduine	Bredene	Andere
2	12	4	1	11

FUNCTIE

bewoners / onbekend	vertegenwoordigde functie
18	12

---

³ Het aantal duidt op het aantal deelnemers dat de handtekeninglijst ondertekende. Er waren meer aanwezigen.

INHOUDELIJK

VERLOOP

De discussie verliep zeer hevig, de reacties waren vaak emotioneel geladen. De meeste deelnemers reageren vanuit hun eigen persoonlijk gevoel. In de discussie bleek het een moeilijke opdracht hiervan los te komen.

Sommige opmerkingen waren moeilijk met feiten te weerleggen, wegens een gebrek aan wetenschappelijk materiaal.

IN DE WANDELGANGEN

Frustratie bij sommige deelnemers over de strakke leiding van het debat. Er was te weinig ruimte beschikbaar om andere alternatieven te bespreken. Sommige deelnemers hadden het gevoel dat de begeleider de inhoud van het debat stuurde.

BEMERKINGEN C-POWER

Uit de reacties van C-Power over dit debat:

debat (p2)

Kan het windmolenpark een toeristische meerwaarde bieden?

De groep is het er over eens ...

Moet o.i. zijn:

Een aantal deelnemers in de groep.

5.3. THEMA VISSERIJ

5.3.1. LOCATIE

Ontmoetingscentrum d' Annexe, Leopoldlaan 24, De Haan.

5.3.2. AANTAL AANWEZIGEN

20-tal

5.3.3. INLEIDING

MARC ASPESLAGH, REDERSCENTRALE

Marc Aspeslagh verklaart het standpunt van de Rederscentrale, en daarmee van 'de visserij', te vertegenwoordigen.

De rederscentrale verklaart, samengevat: 'we hebben geen windmolenpark nodig, maar erkennen de mogelijkheid dat er één komt.' Hij verklaart dat de visserij, in het bijzonder de kustvisserij, hierdoor benadeeld wordt, en vraagt hiervoor compensaties. Bovendien wordt een wettelijk kader gevraagd voor elke toekomstige ingreep op zee. De centrale vindt 'hoogstens één' windmolenpark aanvaardbaar. De spreker geeft verder aan dat de vraag 'waar wordt het meest gevisst' niet te beantwoorden valt, en dat er meer niet bevisbaar gebied is dan men doorgaans denkt (54% van de territoriale wateren). De opbrengst van de Wenduinebank is erg wisselend. Te verwachten effecten zouden zich alleszins op de 15 km² afgebakend gebied voordoen, mogelijk ruimer. Door verlies van visgrond zou mogelijk de economische waarde van licenties dalen en de instroom verminderen.

De spreker pleit ervoor om het belang van kleine vissersgemeenschappen af te wegen met het belang groene energie. Hij wijst verder op de verwevenheid van toerisme en visserij. Daarbij wordt erkend dat de kustwateren geen eigendom zijn van de kustvisser, maar anderzijds de afhankelijkheid ervan voor zijn broodwinning benadrukt. Over mogelijke nieuwe kansen die het project zou kunnen bieden worden meteen twijfels geuit. Al zijn de resultaten van proeven op land positief, de mogelijkheden voor aquacultuur in (Noord)zee zouden nog onvoldoende getest zijn. Bijkomend wetenschappelijk onderzoek is nodig en wenselijk.

5.3.4. DEBAT

In de inleiding werd over aquacultuur gezegd '4 kilo vangen is één kilo verse vis'. Kan dit toegelicht worden?
Marc Aspeslagh licht dit toe (bijvangst, ...), waarna een gesprek volgt over industriële visserij en de nadelen ervan. Er wordt opgemerkt dat hiervoor een nieuwe reglementering op komst is. Op mogelijke alternatieven voor de klassieke visserij, in het gebied van het windmolenpark, wordt niet verder ingegaan. Het mogelijk verdwijnen / beperken van de huidige vorm van visserij vormt het voornaamste gespreksonderwerp.

Zal het park na 20 jaar zeker en volledig ontmanteld worden?

Dhr. Meert van C-Power licht de werkwijze toe. Hij herhaalt dat er een provisie voorzien is, wat de financiële middelen garandeert voor ontmanteling van het park na 20 jaar. De pijlers worden tot twee meter onder de zeebodem weggehaald (lassen). Het ondergrondse deel blijft achter, evenals de erosiebescherming rondom de palen.

Wat is het aanvaringsrisico? Wat als een schip op 500 meter van het park motorpech heeft?

Schepen met een grote diepgang zouden eerst vastlopen op de zandbank/erosiebescherming, rechtstreekse aanvaring van een molen is erg onwaarschijnlijk.

De afstand tussen de windmolens bedraagt ruim 500 meter, een 'normale' doorgang is vaak slechts 250 meter. Ook dwars door het park varen, is in geval van nood dus mogelijk.

De vraag om permanent twee sleepers te voorzien is afgewezen (verwijzing naar CREG-rapport). Klopt dit?

De discussie ging niet over de permanentie van twee sleepers zelf, dan wel over wie voor de kosten hiervoor dient op de draaien en of bestaande boten al dan niet ingezet worden.

Een windmolenpark zou op de radar een 'zwart vlak' betekenen. Wat is het effect hiervan op de veiligheid?

C-Power licht de dubbele radardekking toe, geeft toe dat er een effect is, en wil zonodig bijkomende maatregelen treffen en ontkent dat het park de radar volledig zou verstoren.

Het risico op aanvaring van een windmolen door een schip zou 'één op 90.000' bedragen.

Dit cijfer komt niet van C-Power. Een kwantitatieve analyse is op erg veel veronderstellingen gebaseerd. Een nulrisico bestaat niet, we schatten het veiligheidsrisico bijzonder klein.

Het effect van geluid op vissen zou catastrofaal kunnen zijn (verwijzing naar voorbeeld Denemarken).

Men zou bijkomende voorwaarden kunnen stellen voor de bouw van het park, bvb. het verbod om palen in te heien tijdens de paaiperiode.

Er zijn nog erg weinig gegevens bekend over een gelijkaardig off-shorepark.

Er zijn geen bewijzen voor catastrofes.

Het effect op vissen is onbekend. In Denemarken zou een bestaand park intussen ecologisch 'woestijngebied' zijn?

Dit voorbeeld is onbekend. Er zijn geen bewijzen voor. Ander onderzoek lijkt het tegendeel aan te geven. Eerst wetenschappelijk onderzoek nodig.

Kunnen molens van 5 MW geen oplossing bieden?

Plaatsing van 5 MW-molens is nog lang niet haalbaar. Mogelijk binnen 10 jaar?

Wordt het windmolenpark ook ontmanteld na 20 jaar wanneer het een succes blijkt?

Ja, de concessie geldt slechts voor 20 jaar.

Het concessiegebied wordt afgesloten. Hoe belangrijk is dat gebied voor de kustvisserij? Hoeveel kustvisserers zouden effectief hinder/nadeel ondervinden?

Er volgt een geanimeerd debat over het aantal betrokken vissers/kustvisserers, het aantal boten, de schatting van het mogelijke geleden verlies. Niet iedereen is het eens, de impact wordt uiteenlopend ingeschat van 'onoverkomenlijk' groot tot 'relatief' gering. Eerst is er sprake van 600 arbeidsplaatsen en ongeveer 50 vaartuigen, daarna wordt aangehaald dat 150 kustvisserers zouden vissen op de Wenduinebank en dat dit aantoonbaar is. 70% van de garnaalvisserij zou in het afgebakende gebied plaatsvinden. Er volgt een discussie over het zoeken naar objectieve maatstaven voor de toewijzing van eventuele compensaties.

Wat is het effect van de trillingen op bodemstructuur? Kan sprake zijn van erosie of verzanding?

Er is een erg lokale invloed, rond de pijlers. De zandbank is echter erg stabiel, een verdragend effect is er niet.

ANDERE BIJDRAGEN

Een pleidooi voor beperking tot één site (voor de hele kust). Vraagt compensaties voor het verlies, voor een gebied groter dan de 15 km² van het (beperkte) concessiegebied. Wil windmolenparken buiten de 12-mijlszone. Wil maximale aanwending van het gebied voor aquacultuur, ondanks de vragen bij de mogelijkheden en de slechte ervaringen elders. Houdt een pleidooi voor opzetten van een proefproject samen met de overheid, en wijst op de mogelijke samenwerking met Nederland.

De voorgestelde vorm en locatie van het park worden als erg hinderlijk ervaren. Plaatsing van het park op een andere locatie en in een andere configuratie zou de hinder voor kustvisserers sterk kunnen beperken. Plaatsing zou buiten de 12-mijlszone dienen te gebeuren. De hinder voor andere dan kustvisserers is beperkt.

Andere aanwezigen bevestigen dit.

Buitenlandse zaken heeft niet geadviseerd aan CREG. De rederscentrale betreurt dit, omwille van het Beneluxakkoord met de haringvisserers, en vraagt om toch aan te dringen op een advies van Buitenlandse Zaken. Reactie: dit is omgekeerd evenmin gebeurd, voor het windmolenpark van Egmond aan Zee.

Studie van een 'ouder' windmolenpark, over het effect op het visbestand, is wenselijk. Een termijn van vijf jaar zou nodig zijn om degelijke conclusies te trekken. Het ontbreekt momenteel aan noodzakelijke gegevens. Er is een proefproject in Egmond aan Zee, maar hiervan zijn nog geen resultaten bekend. Kan Vlaanderen geen groene energie kopen, in afwachting van de resultaten van dit proefproject?

Over de compensaties verklaart C-Power dat een vergoeding voor goed nabuurschap mogelijk is. (De kandidaat concessionarissen zouden dit hebben toegezegd, en zouden bovendien ook de vraag naar een wettelijk kader ondersteunen.)

C-Power verklaart de kustvisserers te willen vergoeden voor hinder tijdens de bouwfase. Een compensatiefonds zou gevoed kunnen worden met een jaarlijkse bijdrage, waarvan verdeling kan gebeuren op basis van een verdeelsleutel.

RONDVRAAG

Erkent de problemen voor de visserij. Is toch van mening dat we mee moeten doen met Europa. Vindt de suggestie om groene elektriciteit in het buitenland te kopen geen wenselijke oplossing.

Is zeer verwonderd over het ontbreken van een wettelijk kader voor een oude sector als de visserij. Is voorstander van de bouw van windmolens in de Noordzee, maar twijfelt indien het effect hiervan werkelijk nefast zou zijn voor de kustvisserij.

Benadrukt de noodzaak van een wettelijk kader voor de kustwateren, waarin concessieaanvragen dan zouden kaderen. Vindt het een verantwoordelijkheid van de overheid om dit hiaat nu in te vullen.

Is voorstander van een keuze voor windenergie, maar twijfelt tussen plaatsing in zee of op land. Benadrukt dat het om 'slechts' een 200-tal mogelijk benadeelde arbeidsplaatsen gaat, maar vindt deze toch belangrijk voor West-Vlaanderen.

Is voor duurzame energie, maar vindt de prijs wel erg hoog: verlies van duurzame visserij, natuur, open ruimte. Ervaart de voorstellen als de bouw van een 'muur' in zee, cfr. de dijk aan de andere kant. Vindt het bestaande openbaar onderzoek en de inspraakprocedure onvoldoende, verwijst naar Nederlandse voorbeelden.

Is voorstander van windenergie en windmolenparken. Toont zich bezorgd om het voortbestaan van de visserij.

Is tegen het geplande park. Als de windmolens er toch zouden komen, vraagt hij overleg over en keuze voor een andere locatie, met minder hinder voor de kustvissers.

Is voor groene energie maar tegen de windmolens in zee. Ervaart dit als de zoveelste bedreiging van de kustvisserij, naast visquota en andere. Zal zijn kinderen stimuleren om bij C-Power te gaan werken i.p.v. in de visserij.

Bevestigt dat hij het stijgend aantal regels voor de kustvisserij als 'niet houdbaar' ervaart. Is vooral tegen de inplanting van windmolens in de 12-mijlszone.

Vindt dat we elektriciteit moeten produceren waar die nodig is (industriezones, ...) dus niet op zee. Is tegen windmolens op zee, en vindt dat we moeten zoeken naar andere alternatieve energiebronnen. Heeft schrik voor catastrofale gevolgen bij schipbreuk.

Feliciteert de organisatoren met het initiatief. Erkent en deelt de noden en angsten van de sector. Verklaart in overleg werk te maken van een voorstel voor een compensatieregeling.

Is voor windenergie en windmolens op zee. Wil graag garanties voor de kustvisserij.

Is voor windenergie en windmolens op zee. Wil graag garanties voor de kustvisserij.

Is niet tegen windmolens op zee, maar eist een compensatieregeling (op papier) voor de kustvisserij.

5.3.5. ALGEMEEN

Het debat verliep constructief, deelnemers en inleider verklaarden zich achteraf relatief tevreden. Nauw betrokkenen (vissers, ...) waren in meerderheid aanwezig. De bijeenkomst kende een rustig verloop. Er werden nog erg veel informatieve vragen gesteld over het project, vaak beantwoord door de aanwezigen van C-Power.

5.3.6. SAMENVATTING

De aanwezigen verklaren zich allemaal voorstander van groene energie en windmolens.

Wat betreft de keuze voor windmolens in zee en op de voorgestelde locatie, zijn de meningen verdeeld, al zijn de meeste aanwezigen tegen.

Het gebrek aan zekerheid over het 'bepaalde' nadelige effect voor de kustvisserij wordt als een probleem ervaren. Voor sommige aanwezigen is dit reden om tegen bouw van het windmolenpark te pleiten maar voor (medewerking aan) een onderzoeksproject.

Veel aanwezigen vragen compensaties voor de kustvisserij. Over de preciese impact op de kustvisserij zijn de aanwezigen het niet eens, hoewel betrokken vissers benadrukken dat deze erg groot is. Wat de modaliteiten moeten zijn voor zo'n compensatieregeling werd nog niet

besproken. Enkele deelnemers maken zich zorgen over de veiligheid van het park of herhaalden de vraag naar een wettelijk kader voor de bouw van dergelijke projecten. De voorgestelde locatie wordt door verschillende aanwezigen als erg hinderlijk voor de kustvisserij ervaren, waarbij te bespreken alternatieve locaties wellicht minder hinder veroorzaken. De zorg voor het voortbestaan van de kustvisserij wordt door alle aanwezigen benadrukt.

5.3.7. EVALUATIE

DEELNEMERS

aantal⁴:

14

woonplaats

Blankenberge	De Haan	Bredene	Andere
3	2	3	6

functie

bewoners / onbekend	vertegenwoordigde functie
6	8

INHOUD

VERLOOP

De bijeenkomst kende een rustig verloop. De grote aanwezigheid van nauw betrokken vissers kleurde de inhoud van het gesprek sterk.

IN DE WANDELGANGEN

Opmerkingen over de laattijdige werving voor het inspraakproject.

BEMERKINGEN C-POWER

Uit de reacties van C-Power over dit debat:

Debat (p2 4° alinea)

Lees veronderstellingen ipv vooronderstellingen

Andere bijdragen(p3)

C-Power verklaart de kustvisser te willen vergoeden voor hinder tijdens de bouwfase ... op basis van een objectieve verdeelsleutel, ten behoeve van de eventueel rechtstreeks gehinderde kustvissers. Het gebrek aan objectief cijfermateriaal en het gebrek aan enig juridisch kader maken het uitwerken van een regeling op vrijwillige basis echter zeer moeilijk.

---

⁴ Het aantal duidt op het aantal deelnemers dat de handtekeninglijst ondertekende. Er waren meer aanwezigen.

5.4. THEMA NATUUR

5.4.1. LOCATIE

Ontmoetingscentrum d' Annexe, Leopoldlaan 24, De Haan.

5.4.2. AANTAL AANWEZIGEN

18

5.4.3. INLEIDING

DIRK KNAPEN, BOND BETER LEEFMILIEU

zie tekst

Dirk Knapen situeert het debat over windmolens in de Noordzee in een ruimer beleidskader. Hij ligt de noodzaak toe van een stijgend aandeel van alternatieve energie in de totale energieproductie. (en dus een daling van kern- en fossiele energie). In dit verband wordt de prioritaire volgorde toegelicht: rationeel energiegebruik, zon, wind en kleine waterkracht, biomassa, fossiele brandstoffen en tot slot kernenergie.

Hij benadrukt de mogelijkheden om via participatie het maatschappelijk draagvlak voor REG te vergroten en burgers hierover te laten nadenken. Vermeldt dat windenergie de goedkoopste energiebron is.

JOHN VAN GOMPEL, NATUURPUNT

zie tekst

John Van Gompel geeft aan dat de discussie over de mogelijke installatie van een windmolenpark voor het natuurbehoud geen nieuwe discussie is. De sector is niet tegen windenergie, maar heeft wel vragen bij de inplanting van een windmolenpark op zee. Hij vermeldt in dit verband het gebrek aan gegevens over mogelijke effecten op natuurwaarden en vogels en vindt dat we onze biotopen moeten beschermen. De Noordzee met zijn ondiepe kustgebieden is een biotoop dat zeer bedreigd is door zandwinning en recreatie, ... Licht het belang toe van onze kustgebieden voor alle natuurwaarden.

Is van mening dat de overheid in gebreke blijft omdat initiatieven uitgaan van de privé-sector, waarna de overheid al dan niet goedkeuring geeft. Stipt tot slot de kans op aanvaring door schepen aan, en het risico op verdere industrialisatie van de kustgebieden.

JAN SYS, VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE

zie tekst

De Noordzee is niet de 'grijze vlakte' waarvoor ze wel eens wordt gehouden. De Belgische wateren tellen 55 verschillende soorten zeevogels. Mogelijke effecten van een windmolenpark op de zeevogels bestaan uit aanvaringsrisico en vermijding (waardoor habitatverlies). We tellen 11 internationaal belangrijke soorten, wat het belang hiervan aangeeft. Verder werd ingegaan op de waarde van het gebied als doortrek corridor en de gekozen locatie in relatie tot belangrijke vogelgebieden. Er werd benadrukt dat over de effecten maar erg weinig bekend is en dat onderzoek noodzakelijk is. Ook positieve effecten zijn onzeker. In dit kader werden aangegeven een verhoogde maar streekvreemde biodiversiteit, kans op onderzoek en mogelijk positief effect op visfauna.

5.4.4. DEBAT

In de inleiding was sprake van participatie en draagvlakverbreding. Wat wordt daarmee juist bedoeld?

Het windmolenpark van Middelgrunden (Kopenhagen) werd mee door de milieubeweging opgericht. Zowat 9000 kleine aandeelhouders beheren er de helft van het park. De milieubeweging ziet hierin voordelen, ook voor het project dat hier voorligt. Er is een financieel voordeel, en kleine aandeelhouders kunnen het project zo van dichtbij volgen en mee sturen. Het gaat over hooguit 6% winst die wordt uitbetaald. Deze heeft een grote impact op de betrokkenheid van mensen op het park.

Kunnen zulke aandeelhouders, wanneer het park een succes blijkt, de afbraak vertragen of tegengaan? Hoe zit het binnen 20 jaar, wanneer ze nog winst kunnen/willen maken?

De molens worden zowieso afgebroken. Er is een provisie voorzien om die afbraak te bekostigen. De gebruikte materialen kunnen gerecycleerd worden, behalve het polyester van de wiken. Windmolens doen doorgaans hun termijn niet uit, niet omwille van slijtage maar omwille van veroudering van de technologie. Nadien zou een keuze voor andere alternatieve energie gemaakt kunnen worden, zoals zonne-energie.

In de voorstelling wordt vermindering van de CO²-uitstoot aangegeven als argument voor het windmolenpark, maar garanties daarvoor ontbreken. Dient niet eerst het energieverbruik drastisch te verminderen?

Voor het belang van energiebesparing verwijst Dirk Knapen naar de tekst over duurzame energie, en herhaalt dat participatie een mogelijkheid biedt om energiebesparing te stimuleren.

C-Power wijst op de rol van Interelectra in het project, als maatschappij die energiebesparing relatief hoog op de agenda heeft staan, in tegenstelling tot andere maatschappijen.

Sluiting van andere centrales met dezelfde capaciteit zou een voorwaarde kunnen zijn voor de bouw van het windmolenpark.

Het project is nog niet goedgekeurd en kan dus nog bijgestuurd worden.

(BBL) (Verwijzing naar het Ecohouse.)

Welk effect hebben de windmolens op trekvogels?

Er zijn hierover nog maar weinig gegevens bekend. In Zeebrugge vallen waarschijnlijk 300 - 700 slachtoffers per jaar, vooral meeuwen. Overdag en bij helder weer (ook 's nachts) is het aanvaringsrisico erg klein. Ze ontwijken het park. Studies op land wijzen erop dat het verstoringseffect wellicht belangrijker is dan het aanvaringsrisico. Enige conclusie is voorlopig dat we nog onvoldoende kennis hebben.

De overheid eist een bijkomende studie van de effecten op vogels.

Wat als het concessiegebied ecologisch woenslijng gebied blijkt te worden?

Er zijn alleen maar aanwijzingen, voor welk scenario dan ook. Effecten op onze fauna en flora zijn nog redelijk onbekend.

Documenten van C-Power vermelden enkel tijdelijke verstoring.

De projectontwikkelaar stelt zelf een MER op. Zij zijn toch niet onafhankelijk?

Klopt, maar ze keuren dit rapport niet zelf goed. Dit is de gewone procedure. Er worden door de overheid bijkomende gegevens gevraagd, aanvullingen, correcties gemaakt, ...

We dienen de problemen met windmolenparken in zee binnen een ruimere context te zien en in die zin relativeren. Onze ecologische voetafdruk is erg groot. De betrokkenheid van mensen op hun eigen energiegebruik is erg klein.

De Noordzee wordt druk bevaard. Dit maakt de gevaarsfactor groter dan elders.

Het aspect zeevaart en veiligheid werd reeds behandeld in het debat over 'visserij'.

Waarom kiezen we niet voor samenwerking met andere landen ? Dit biedt een kans op grote windmolenparken.

Er speelt ook een economische context mee.

moderator: we bespreken dit concrete project.

Als zichtbare windmolens rationeel energiegebruik stimuleren, waarom dan geen keuze voor plaatsing van molens op het land, in vb. industriegebieden ?

Plaatsing van windmolens op het land verloopt evenmin probleemloos. De industrie ligt soms dwars. Sommige effecten zijn meer storend.

Alleen off-shore parken bevinden zich op federaal grondgebied.

Er zijn ook technische redenen. Op zee is er meer en meer constante wind en is, globaal bekeken, de storing beperkter.

Het park in Zeebrugge is ook dicht bij zee. Effect op vogels is onduidelijk. Vraag of we dat moeten opofferen/risico willen nemen.

Er is nood aan onderzoek naar de effecten van een groot park in de Noordzee. C-Power stelt zijn park en medewerking ter beschikking voor onderzoek. Dit is dan toch een unieke kans?

Het natuurbehoud is niet tegen windmolens op zee. Maar er blijft onzekerheid over de juiste effecten. Bouwen voor die zekerheid er is, is onverstandig en in tegenspraak met het voorzorgsbeginsel.

Kan dit onderzoek niet internationaal gebeuren ? Waarom moet België dit zelf doen?

Zo'n onderzoek kost ons minstens tien jaar.

Kan onderzoek naar het effect van windmolens op land ons niet meer leren over de effecten. Eénmaal in zee geplaatst is het natuurlijk te laat.

Het gaat niet over het al dan niet opnemen van een voortrekkersrol. België loopt jaren achter op het vlak van groene energie. De verantwoordelijkheid afschuiven op het buitenland heeft, als die andere landen hetzelfde doen, als resultaat dat er niets gebeurt. De hoge staatsschuld van België is zelfs het resultaat van die stevast afwachtende houding. In 1985 liep België mee vooraan (o.a. windmolenpark Zeebrugge). Nu zijn we opnieuw de achterhoede.

De Noordzee is erg belangrijk voor trekvogels. Is dat geen reden om hier geen molens te plaatsen?

Het effect van een windmolenpark op zeevogels is niet alleen weinig bekend, het is ook erg plaats- en soortspecifiek, dus moeilijk vergelijkbaar.

De molens staan op 500 meter afstand van elkaar. Het beeld van een muur of gordijn van molens is onjuist.

Er zijn aanwijzingen dat het verstoringseffect veel belangrijker is dan het aanvaringsrisico.

Kan dit verstoringseffect verminderd worden?

Misschien. We hebben hiervan onvoldoende kennis.

Bij storm stoppen de molens automatisch, dus vallen geen aanvaringsslachtoffers. Ook bij uitzonderlijk veel vliegbewegingen worden de molens stilgezet, omwille van potentiële schade aan de wieken. Een windmolenpark vergt continue evaluatie en bijsturing.

Fabrikanten laten de wieken geregeld poetsen omwille van rendementverlies ovw insecten.

Je weet niet precies wanneer trekvogels passeren. Dit gebeurt geleidelijk.

Het grootste aanvaringsrisico stelt zich wellicht 's nachts.

Het park zal trillingen veroorzaken. Beïnvloeden deze de bodemstructuur? Zal de zeebodem, na jaren, verharden?

Schadelijke effecten zijn onwaarschijnlijk. De effecten zijn alleen lokaal. De korrelgrootte wijzigt niet. Er is erosiebescherming voorzien rond de pijlers. De molens halen hooguit 20 toeren per minuut. Langsvarend verkeer veroorzaakt wellicht veel meer trillingen.

Er bestaat de vrees dat dit park slechts het begin is en dat het hierbij niet zal blijven. Er zijn nog andere aanvragen. De overheid dient voorzorgsmaatregelen te nemen.

C-Power vraagt een concessie voor 50 MW, niet meer. De CREG adviseert bovendien om het concessiedomein te beperken. Het is nodig om nu off-shore ervaring op te doen.

De technologie laat binnen 10 jaar wellicht windmolenparken in volle zee toe.

De interesse van de bevolking voor bijeenkomsten over energiebesparing is erg beperkt.

Het natuurbehoud is voor alternatieve energie en windmolenparken, maar niet eender waar.

5.4.5. RONDVRAAG

Vindt het debat veel zinvoller dan het vorige (visserij). Blijft voorstander van een windmolenpark in zee. Vraagt onderzoek naar de concrete effecten.

Twijfelt aan sommige technische aspecten van het park (o.a. synchronisatie). Vindt het winstgevend karakter bedenkelijk, en oordeelt dat het voorgestelde park te dicht bij de kustlijn ligt.

Vindt het een moeilijk en genuanceerd debat, met veel argumenten voor en tegen.

Sluit daarbij aan. Zegt het niet meer goed te weten.

Peter Dellaert stelt verbaasd vast dat veel informatie over de projecten beschikbaar is maar mensen niet bereikt. Meldt dat de huidige aanvragen niet betekenen dat er meer kustnabije windmolenparken komen en dat de sector snel evolueert.

Is van mening dat op land veel vogelbeschermende maatregelen voorzien zijn, maar te weinig op zee.

Stelt dat een park zonder bijkomend onderzoek niet kan. Heeft het gevoel dat men al doet alsof de molens er al staan.

Ervaart het park als een voldongen feit. Oordeelt dat de BBL wil dat België een voortrekkersrol zal spelen. Vraagt zich af waarom wij een testpark dienen op te richten, terwijl er in Nederland reeds één bestaat.

Wil eerst meer wetenschappelijk onderzoek, en aanduiding van natuurgebieden voor een park overwogen wordt.

Vraagt een reglement dat producenten verbiedt om reclame te maken voor energieverbruik.

C-Power ontkent dat het project snel en overhaast tot stand zou zijn gekomen en meldt al drie jaar met de voorbereidingen bezig te zijn.

Spreekt van een noodzakelijke inhaalbeweging (vs. voortrekkersrol). Is voor plaatsing van het park en hoopt binnen vijf jaar vast te kunnen stellen dat plaatsing een juiste keuze was.

Zegt dat België niets móét. Wil eerst zicht te hebben op de effecten en daarom afwachten wat het Nederlandse proefproject uitwijst.

Geen commentaar

Verwijst naar het verenigingsstandpunt. Vraagt zich af of Waalse en Brusselse overheden ook over een windplan beschikken, en waarom Waalse investeerders participeren in windmolens op zee. Hekelt het standpunt van BBL en ervaart het gebrek aan regelgeving als een nalatigheid van de overheid.

Benadrukt dat onze kust erg klein is en belangrijke natuurgebieden omvat. Is niet tegen het park maar vraagt een gewestplan, met afbakening van zones waar een windmolenpark wel/niet thuishoort.

Vindt studies over de effecten noodzakelijk. Nadien kunnen de noodzakelijke keuzes gemaakt worden. Ervaart deze avond als positief en oordeelt dat er te lang gewacht is om hiermee naar buiten te treden. Wil meer info verspreiden, zodat mensen goed weten waarover het gaat.

Benadrukt de bevoorradings(on)zekerheid van elektriciteit als extra argument voor een eigen, binnenlandse oplossing. Verwijst in dit kader naar het 'banana'-effect (build absolutely nothing anywhere near anyone) en naar stroomonderbrekingen in o.a. Californië.

5.4.6. SAMENVATTING

Alle aanwezigen pleiten voor groene energie, de meesten ook voor windenergie. De aanwezigen tonen zich allemaal bezorgd om het effect op flora en fauna. Veel aanwezigen ervaren nood aan meer onderzoek naar de precieze effecten op de natuur en in het bijzonder op vogels. Voor sommige deelnemers is dit een reden om vanuit een voorzorgsprincipe tegen het park te pleiten. Ze staan alternatieven voor zoals bijkomend onderzoek, een (bestaand of nieuw) proefproject en het stimuleren van andere groene energievormen. Verder wordt de noodzaak benadrukt om ook energiebesparende maatregelen te nemen. Ook wordt een plan voor de zee gevraagd, voor beslissingen worden genomen. Enkel zien het huidige project als een kans om de nodige wetenschappelijke kennis op te doen. Sommigen menen dat een afwachtende houding aannemen niet langer kan en zijn voorstander van het huidige project, anderen spreken dit tegen. Andere argumenten aangehaald in de discussie betreffen veiligheid, mogelijke participatie van de bevolking en de bevoorradings(on)zekerheid van ingevoerde energie. Veel deelnemers hebben nog informatieve vragen over het project, beantwoord door de projectontwikkelaar.

5.4.7. EVALUATIE

DEELNEMERS

aantal⁵:

18

woonplaats

Blankenberge	De Haan	Wenduine	Bredene	Andere
2	5	2	5	4

functie:

bewoners / onbekend	vertegenwoordigde functie
12	6

INHOUDELIJKE EVALUATIE

VERLOOP

De bijeenkomst kende een rustig verloop. Er werden nog veel informatieve vragen gesteld aan de projectindieners. Niet iedereen bleek het voorgestelde project precies te kennen. Het aspect veiligheid werd geregeld aangehaald.

---

⁵ Het aantal duidt op het aantal deelnemers dat de handtekeninglijst ondertekende. Er waren meer aanwezigen.

BEMERKINGEN C-POWER

Uit de reacties van C-Power over dit debat:

debat (p3 en 4)

Kan dit verstoringseffect verminderd worden?

Ook bij uitzonderlijk veel vliegbewegingen worden de molens stilgezet, omwille ...

Lees: Bij uitzonderlijk veel vliegbewegingen kan overwogen worden de molens stil te zetten.

Er bestaat de vrees dat dit park het begin is en dat het niet hierbij zal blijven.

C-Power vraagt een concessie voor 50 MW, niet meer.

Lees: C-Power vraagt een concessie voor 50 windmolens van ongeveer 2 MW elk,

C-Power wenst op deze locatie niet meer dan 50 windmolens te plaatsen.

5.5. THEMA RECREATIE

5.5.1. LOCATIE

Ontmoetingscentrum d' Annexe, Leopoldlaan 24, De Haan.

5.5.2. AANTAL AANWEZIGEN

24-tal

5.5.3. INLEIDING

DHR. JOHAN KINDT

Vertegenwoordigt het VYF, de sportfederatie die het zeilen in Vlaanderen vertegenwoordigt, maar verkondigt zijn persoonlijk standpunt. Er is geen bevraging geweest van de aangesloten clubs.

Het windmolenpark ligt effectief op de route van zeezeilers op weg naar onze Belgische havens. Rond het park zal een afgebakende zone ingesteld worden die verboden terrein is voor de recreatieve zeezeilers. Het gebied grenst bovendien aan de ruimte die catamaran-zeilers gebruiken tijdens toertochten langs de kust. Er zijn geen gevolgen voor windsurfers. Als belangrijkste effecten worden aangehaald: de visuele hinder, het schaalverkleinend effect op de open zeeruimte rondom, het wegvallen van de absolute openheid van de zeeruimte voor onze kust. Het effect op de navigatie moet degelijk onderzocht worden. Als voordelen merkt de spreker op dat de zeilers uiteraard de nodige sympathie hebben voor dezelfde energie die ook zij benutten voor recreatieve verplaatsingen. Verder wordt er opgemerkt dat de meeste zeilers korte recreatieve tochtjes maken op de Noordzee. Wellicht kan het windmolenpark in die zin een attractie worden (iets om eens naar toe te varen). Hierbij wordt opgemerkt dat dit de veiligheid in gevaar zou kunnen brengen.

DHR. NICOLAS GOUBAU

Hij vertegenwoordigt het Comité Stad en Zee dat zichzelf omschrijft als een drukingsgroep voor de stad Oostende. Voor een beschrijving van zijn betoog verwijzen we naar de bijlage. Stad en Zee staat uitdrukkelijk achter de doelstellingen van het Federale Plan voor duurzame ontwikkeling. Op het gebied van recreatie vindt het aangevraagde project volgens hen geen enkele rechtvaardiging. De recreatie zou meerdere nadelen ondervinden door het project, met name in de recreatievisserij (verlies van visgrond - er wordt voornamelijk gevisd op zandbanken), recreatievaart (verwijzing naar visuele hinder, veiligheidsprobleem: afbakening, markering en mogelijke effecten op navigatieapparatuur) en recreatie aan de kust (de bestaande molens in Zeebrugge bieden voldoende didactische mogelijkheden. Er is geen noodzaak aan een bijkomend windmolenpark om te voldoen aan deze vraag.)

Stad en Zee drukt erop dat het aanhalen van één of ander voordeel dat naderhand aan het project wordt verbonden de meningvorming zou schaden en voor hen geen rechtvaardiging kan zijn van het project.

De spreker wijst er verder op dat er geen vrijheid van keuze meer is. Het verdwijnen van de keuzevrijheid voor duizenden mensen is voor hen één van de hoofdredenen om het project onverenigbaar te achten met de gegeven ruimtelijke – en gebruikscontext. In tegenstelling tot de Denen, zijn de Belgen, omwille van de specifieke context van de Belgische kust, verplicht te kiezen tussen de windmolens of de ongerepte zee. Stad en Zee kiest voor de ongerepte zee.

Stad en Zee wil de aanvraag graag herformuleren op de volgende manier. Een aanvraag voor: het bouwen en instandhouden van een vaste industriële installatie (elektriciteitscentrale) bestaande uit 50 masten van 60 meter hoogte met erbovenop gondels van 15 meter lengte en rotoren van 76 meter diameter, en bijhorende zichtbare vaste technische uitrustingen, ingeplant in een heden vrij toegankelijk publiek domein; binnen een zeegebied met als huidige feitelijke bestemmingen visserij, recreatie en scheepsvaart; binnen het gezichtsveld van beschermd natuur – en vast erfgoedpatrimonium.

Dit argument geldt als inleiding voor het schrijnend gebrek aan ruimtelijke ordening in de Belgische kustwateren. Verder wijst Stad en Zee erop dat het vergunnen van één enkel off-shore windmolenpark evenmin opportuun is dan het vergunnen van meerdere off-shore windmolenparken.

5.5.4. DEBAT

Hoe groot is het veiligheidsrisico?

Volgens de aanwezigen is er een reëel gevaar voor aanvaring. Er zijn ongeveer 7500 zeilers (enkel de Vlamingen, de passages niet inbegrepen). Naast de recreatievaart passeren er per dag zo'n 300 schepen. Als een schip wil stoppen, wordt het stuurloos en wordt het afhankelijk van de stroming. Deze is nu net volop aanwezig in de buurt van het windmolenpark. Ongevallen zullen niet uit te sluiten zijn. Er moeten twee schepen aanwezig zijn om de veiligheid te garanderen. Er is echter onduidelijkheid over wie hiervoor de kost gaat dragen. Dit is onaanvaardbaar.

Een veiligheidszone zal het probleem niet oplossen, je kan onmogelijk een veiligheidszone inbouwen, op zee wordt je immers overgeleverd aan de natuur.

C-Power wijst erop dat er niet genoeg kan gebeuren rond veiligheid maar wijst erop dat het injunctierecht van kracht is. Er moet naast meer veiligheid op zee ook een optredingsrecht komen. Het is in principe perfect mogelijk dat iemand met weinig of geen kennis van veiligheid toch gaat zeilen en misschien teveel risico neemt of in de problemen komt aan het windmolenpark. De voorzitter van de VYF houdt een pleidooi voor een brevettering van klein zeilerij.

Is niet eerst een wettelijk kader noodzakelijk?

Er is geen wettelijk, ruimtelijk plan voor de zee. Er bestaat geen ruimtelijk structuurplan voor de zee. De groep is van mening dat dit noodzakelijk is voor de inplanting van de windmolenparken in de Noordzee. Er wordt door comité Stad en Zee een pleidooi gehouden voor een breed overleg van zowel politiek als burgers om een gewestplan voor de kust op te stellen.

Er wordt gewezen op de wet op mariene milieu, dit voorstel heeft iedereen aan de kust in rep en roer gezet, mensen die vandaag aanhalen dat er geen wet is op het mariene milieu zijn dezelfde mensen die toen van geen wet moesten weten. De wet op mariene milieu is er, maar moet ook toegepast worden. Hierbij nog de opmerking dat als we onze kust voor de helft vol leggen met mariene milieus en voor de andere helft met natuurreservaten we binnen dit en vijf jaar geen recreanten meer hebben en ook geen toerisme en horeca meer.

5.5.5. INFORMATIEVE VRAGEN

Hoe onomkeerbaarheid is het project? Wat als het park er komt en er veel negatieve effecten blijken te zijn, wie is er dan verantwoordelijk voor de ontmanteling?

C-Power reageert met de mededeling dat er een bankgarantie dient gegeven te worden voor hetzelfde bedrag als de bouw(materiaal) kost van de installatie. Hierbij wordt opgemerkt dat de molens wel degelijk worden afgebroken maar de fundering niet.

De domeinconcessie wordt uitgereikt voor een periode van maximum 20 jaar.

Wie draait er op voor de veiligheidskosten, bij een natuurramp?

Het windmolenpark is verzekerd voor 75 miljoen.

Er zijn een aantal politiek mandatarissen aanwezig. Zij worden gevraagd naar het officieel standpunt van de betrokken gemeenteraden en colleges.

Voor de gemeente De Haan antwoordt Dhr. Stefaan Beirens. De Haan heeft officieel bezwaar aangetekend en op eigen initiatief een inspraakavond georganiseerd. Verder maakt de betrokkene de opmerking dat de foutieve mensen zijn uitgenodigd en dat de tijd veel te beperkt is.

Voor de gemeente Bredene antwoordt Dhr. Maes. De gemeente Bredene heeft geen officieel bezwaar ingediend, maar wil op zoek gaan naar goede argumenten om een juiste keuze te bepalen. Verder is men van mening dat er nog te weinig geweten is over de negatieve effecten van de windmolens op zee.

5.5.6. BEMERKINGEN

Binnen de groep leeft de wens om vanuit deze inspraakavonden een actiegroep te vormen tegen de windmolens. Men wil zich groeperen om de Belgische kust en het toerisme te beschermen.

De meerderheid van de groep leeft in de overtuiging dat de beslissing al genomen is, de inspraak wordt beschouwd als nep-inspraak. Deze stelling wordt weerlegd door Dhr. Maes, volksvertegenwoordiger. Een medewerker van Stadsland licht de procedure nogmaals toe.

5.5.7. SAMENVATTING

De meeste aanwezigen menen dat een windmolenpark in de Noordzee een reëel veiligheidsprobleem met zich meebrengt. Een verhoogd risico zou zich in het bijzonder stellen voor zowel de scheepvaart als de kleinzeilerij. De voorgestelde veiligheidszone ervaart men als een onvoldoende garantie, waarbij verwezen wordt naar de natuurlijke factoren die op zee gelden. De groep concludeert verder de dringende nood aan een degelijk wettelijk kader voor ruimtelijke ordening op zee, voor sprake kan zijn van de plaatsing van windmolens in de Noordzee.

5.5.8. EVALUATIE

DEELNEMERS

aantal:

22

woonplaats

Blankenberge	De Haan	Wenduine	Bredene	Andere
2	10	3	1	6

functie

bewoners / onbekend	vertegenwoordigde functie
13	9

INHOUDELIJKE EVALUATIE

VERLOOP

De inleidende spreker trok het thema breder open dan enkel de invalshoek recreatie. Hierdoor waren er minder concrete uitgangspunten om de discussie mee te starten. Het bleek zeer moeilijk een aantal beweringen te weerleggen op basis van feiten. Er zijn namelijk weinig gegevens beschikbaar. Ook in dit debat werd er soms zeer emotioneel gereageerd.

IN DE WANDELGANGEN

De overwegend negatieve houding van de meeste aanwezigen werd genuanceerd door enkele deelnemers die achteraf hun mening individueel meedeelden aan de begeleider.

BEMERKINGEN C-POWER

Uit de reacties van C-Power over dit thema:

debat (p2)

Er moeten twee schepen aanwezig zijn om de veiligheid te garanderen. Er is echter onduidelijkheid over wie hiervoor de kost gaat dragen. Dit is onaanvaardbaar.

Opm.

Sinds jaren verlenen gespecialiseerde firma's in de betreffende zone vanuit de belangrijkste kusthavens zeesleepdiensten met meerdere vaartuigen, geschikt voor de grootste klasse zeeschepen, en die op een 24h/24h beschikbaarheidsbasis worden ingezet.

Op advies van de federale politie, directie scheepvaartpolitie, zal in het kader van het Rampenplan Noordzee door C-Power met de betrokken diensten een regeling worden uitgewerkt zodat sleep- en assistentievaartuigen binnen de kortst aanvaardbare termijn aanwezig kunnen zijn ter hoogte van het windmolenpark.

Informatieve vragen (p2 en 3)

Onomkeerbaarheid van het project.

Voor de ontmanteling van het park is een provisionering ten bedrage van 20 miljoen euro (po waarde) gemaakt. De funderingen worden afgebrand twee meter onder het niveau van de erosiebescherming (die niet wordt weggenomen)

Wie draait er op voor de veiligheidskosten bij een natuurramp?

Het windmolenpark zal voldoende worden verzekerd, volgens de wettelijke bepalingen en relevante voorschriften dewelke terzake gelden. De jaarlijkse verzekeringspremie zal volgens de huidige inzichten ongeveer 75 miljoen Bef bedragen. Verzekerings-technisch worden de details nog verder uitgewerkt.

6. SLOTBIJEENKOMST

6.1. PROGRAMMA

onthaal	
20 uur	inleiding verwelkoming voorstelling programma en duur situering in project deelnemers
20u15	samenvattingen (plenum) toerisme, visserij, recreatie, natuur goedkeuring door aanwezigen
20u45	bespreking verbanden, leemtes, tegenstellingen
21u30	slot samenstelling eindrapport timing en rapportering hoe individuele reacties doorgeven
22 uur	einde dankwoord sprekers en aanwezigen uitnodigen tot napraten, bekijken folders, info vragen uitnodigen tot inschrijven inspraakavonden

6.2. VERSLAG

6.2.1. LOCATIE

Ontmoetingscentrum d' Annexe, Leopoldlaan 24, De Haan.

6.2.2. AANTAL AANWEZIGEN

40

6.2.3. VERLOOP

INLEIDING

situering in het project
informatie rond de deelnemers

samenvattingen (in plenum)
toerisme, visserij, recreatie en natuur
goedkeuring door aanwezigen

bespreking (subgroepen)
verbanden, leemtes, tegenstellingen, ...?

slot
samenstelling eindrapport
timing en rapportering
hoe individuele reacties doorgeven

6.3. SAMENVATTINGEN THEMA'S

TOERISME

de visuele impact brengt de toeristische sector grote schade toe
onderzoek naar de beleving van visuele hinder is nodig
het project biedt geen toeristische meerwaarde
inschatting:
mogelijke lichte stijging dagtoerisme
daling verblijfstoerisme
stijging ramptoerisme
compensaties zijn onbespreekbaar

Opmerkingen – aanvullingen

Men moet het rendement van de windmolens afwegen tegenover de schade. Hierbij mag men de Belgische kust niet vergelijken met het buitenland.

De vraag naar onderzoek rond visuele hinder is ruimer te interpreteren, de vraag die moet gesteld worden is: 'Wat wil men met de zee?'. Deze vraag is niet zo expliciet gesteld door de vergadering. Vraag is bovendien hoe objectief studiebureaus zijn bij zulke opdrachten.

Het onderscheid tussen verblijfs – en dagtoerisme betreft de groep mensen die bewust kiezen voor ongerepte zee en duinen in combinatie met een gezellig stadje en bossen.

Men is ervan overtuigd dat plaatsing van één park de eerste stap is en een barrière doorbreekt: 'het begint bij 50 windmolens maar zal eindigen bij 500'. De zee moet onverkaveld blijven.

De samenvatting is goed. Enkel het belang van de zonsondergang en het effect van een park daarop ontbreekt.

De zee is het belangrijkste verkoopproduct, het toerisme een belangrijke factor. In Zeebrugge staat het windmolenpark in een industrieterrein, niet recht in de zee.

6.3.1. RECREATIE

het park veroorzaakt een reëel veiligheidsprobleem
scheepvaart
kleinzeilerij
een veiligheidszone is onvoldoende
overgeleverd aan natuurlijke factoren
nood aan een wettelijk kader
eerst ruimtelijke ordening
pas dan mogelijke realisatie

OPMERKINGEN – AANVULLINGEN

De effecten op navigatieapparatuur, ging vooral over de bakens die niet altijd even goed zichtbaar zijn.

In het verslag wordt er gesproken van 7500 zeilers, maar er is een passage van 90 000 vreemde jachten.

De datum staat foutief vermeld op het verslag, het moet zijn maandag 14 januari.

Er is een discussie gevoerd rond de correcte ligging van de Wenduinebank, deze is niet opgenomen in het verslag.

De bestaande Europese richtlijnen worden niet vermeld, in bijzonder gaat het over het Terra project rond het behoud en bescherming van open ruimte.

Er staat een foutieve samenvatting van de spreker van Stad en Zee in het verslag. Men heeft geen vrijheid van keuze omdat men verplicht wordt ofwel te kiezen tussen de ongerepte zee ofwel windmolens. Hierbij dient worden opgemerkt dat de vergelijkingen met het buitenland niet opgaan.

Het voorzorgsprincipe moet worden toegepast.

Comité Stad en Zee wijst nogmaals op het reële gevaar dat een windmolenpark in zee met zich meebrengt, meer specifiek naar de scheepvaart.

6.3.2. VISSERIJ

de meningen zijn verdeeld
voor groene energie en windmolens
verdeeld over windmolens op zee en op deze locatie
nadelen voor kustvisserij
precieze impact onduidelijk
hinder wordt groot ingeschat
compensaties noodzakelijk
kustvisserij
modaliteiten?
veiligheid van het park
vraag naar een wettelijk kader
alternatieve locatie?
erg hinderlijk
alternatieven bespreken

OPMERKINGEN – AANVULLINGEN

In de Wenduinebank vist men vooral naar garnalen ter vervanging van tong en kabeljauw.

Men is van mening dat men eerder radicaal tegen de windmolens is ipv zowel pro als contra's. Men is echter niet tegen groene energie maar niet op deze locatie.

Het feit dat de meningen verdeeld zijn is geen objectieve weergave van de feiten. De visserij is tegen windmolens maar wel voor groene energie. De vraag naar een wettelijk kader en het feit dat er geen advies van buitenlandse zaken is gegeven, staat niet vermeld in het verslag.

Peter Dellaert van het Kabinet Deleuze merkt op dat er wel degelijk een advies gevraagd werd aan het ministerie van buitenlandse zaken, dat hier echter niet op reageerde.

De verplichting betreft enkel de vraag naar advies.

Dat het effect op vissen ongekend is, klopt niet, er bestaat wel degelijk onderzoek.

6.3.3. NATUUR

diverse standpunten
inhaalbeweging België noodzakelijk
noodzakelijke ervaring en onderzoek
keuze voor groene energie
wenselijkheid van eigen energie
eerst planning nodig, dan (misschien) een park
eerst zekerheid over effecten, dan (misschien) een park
keuze voor andere groene energievormen
geen garanties op energiebesparing
veiligheidsaspect

OPMERKINGEN – AANVULLINGEN

Men wil toevoegen dat het feit dat er geen garantie is op energiebesparing wil zeggen dat mensen zelf energie moeten besparen, niet door windmolens in zee te plaatsen maar door zelf energie te besparen.

6.3.4. INDIVIDUEEL REACTIEFORMULIER

formulier
alleen dat formulier
op naam
aangeven deelname avonden / thema's
persoonlijke / officiële standpunten
vermelden of verwijzen (duidelijk!)
geen extra dossiers

inlevering
ten laatste vrijdag 25 januari
persoonlijk: vanavond
post: Stadsland vzw, Boomgaardstraat 215, 2018 Antwerpen
fax: 03/ 230 90 19
mail: stadsland@pandora.be

6.3.5. VASTSTELLINGEN BIJ DE SAMENVATTINGEN

Uit de verschillende groepen blijkt dat men voor duurzame energie is. De algemene tendens is echter dat men niet voor de plaatsing van windmolens in de Noordzee is. Het gebrek aan een wettelijk kader komt eveneens in bijna alle thema's ter sprake, evenals de nood aan een antwoord op nog open vragen over de effecten op recreatie, toerisme en veiligheid. De resultaten worden niet ervaren als een analyse maar als 'secretariaatswerk'. naast de vier gekozen thema's kwamen ook andere thema's aan bod, zoals stedenbouw en ruimtelijke ordening.

Het Europees verhaal ontbreekt in het overzicht.

De in het verdrag van Kyoto gevraagde beperking van de CO²-uitstoot kan op diverse wijzen gerealiseerd worden. We bespraken echter alleen de concrete projectaanvraag van C-Power. Andere opmerkingen werden niet meegenomen, voor concrete suggesties was er geen ruimte. Het aanwezige algemeen bewustzijn rond groene energie wordt zo niet correct weergegeven.

Inspraak is belangrijk, men is tevreden met dit initiatief. Veel mensen hebben heel wat bijgeleerd. Felicitaties voor het Kabinet Deleuze, C-Power en tot slot Stadsland voor 'het geduld en de prettige samenwerking'.

Herhaling van het standpunt van de visserij: slechts één site, buiten de 12mijlszone (dus niet op de Wenduinebank), met compensaties voor de sector.

Verwijzing naar een studie van Natuurreservaten waaruit blijkt dat er voldoende beschikbare ruimte is voor windmolens op land (nl. in industriegebied langs de kust).

Er was vaak een zeer negatieve teneur, het aantal positieve reacties is beperkt.

Veel deelnemers verklaren zich voorstander van groene energie maar niet op zee.

Stadsland merkt hierbij op dat de voorbije bevraging géén representatief onderzoek is.

De meerderheid van de mensen is niet akkoord met de eventuele komst van een windmolenpark in de Noordzee.

Stadsland wijst op de aanwezigheid van minderheidsstandpunten, vooral 'in de wandelgangen'.

De gemeente De Haan wil gegevens verzamelen en mensen op de hoogte houden en legt hiervoor een adreslijst ter beschikking.

Stadsland wijst erop dat de adresgegevens waarover zij beschikt niet gebruikt kunnen worden.
 Indien men de ganse bevolking zou raadplegen zouden deze wellicht positief reageren.
 Men toont zich weinig bewust van de impact van een windmolenpark op de kust.
 Aparte behandeling van het thema scheepvaart was wenselijk geweest. Dit kwam alleen aan bod binnen het thema visserij.

PRAKTISCHE AFSPRAKEN

Het eindrapport wordt verzonden naar alle deelnemers van de slotbijeenkomst, naar de betrokken kustgemeenten en naar de provincie. Het wordt overhandigd en toegelicht aan het Staatssecretariaat. De individuele bijlagen worden overhandigd maar niet mee bekendgemaakt.

BEMERKINGEN

Er is een duidelijke vraag naar meer inspraak, wat gebeurt er na de beslissing, zijn er mogelijkheden om in beroep te gaan (Raad van state e.d.). Men vraagt ook steeds naar de officiële mogelijkheden. Wat na een beslissing en hoe worden we op de hoogte gehouden van wat er beslist werd.

Veel argumenten bevatten feitelijke onjuistheden en zouden moeten weerlegd worden.

6.4. EVALUATIE

DEELNEMERS

aantal:

41

woonplaats

Blankenberge	De Haan	Wenduine	Bredene	Andere
2	14	3	6	16

functie

bewoners / onbekend	vertegenwoordigde functie
15	26

INHOUDELIJK

DOEL

Doelstelling van de slotbijeenkomst was om deelnemers de mogelijke komst van een windmolenpark doorheen de vier verschillende invalshoeken te laten beoordelen.
 Op deze manier krijgen de deelnemers een ruimere kijk op het thema en kunnen ze een meer gefundeerde mening vormen. Hierin zijn we ons inziens niet geslaagd. De beschikbare ruimte werd veelal gebruikt om bekende standpunten te herhalen, aan te vullen of kracht bij te zetten. De noodzakelijke goedkeuring van de samenvattingen en ruimte voor individuele reacties verliep wel naar wens.

VERLOOP

Er bleek nog steeds onduidelijkheid over de procedure, mogelijkheden na de inspraakavonden, ... Tijdens de slotbijeenkomst kwamen hierover opnieuw uiteenlopende vragen aan bod. Dit kostte wel wat onvoorziene tijd, waardoor aanpak en timing werden gewijzigd.

Eén deelnemer verliet ontevreden de bijeenkomst.

Er zijn duidelijk verschillen in de wijze waarop de thematische debatten verliepen, dit maakt dat de verslaggeving er ook anders uitziet. Ook hierdoor werd het zoeken naar verbanden enigszins bemoeilijkt. Uit de doorlichting van de vier thema's zijn weinig nieuwe gegevens naar voren gekomen.

IN DE WANDELGANGEN

Verdeelde reacties over het voorbije project en de mate waarin de resultaten de beslissing kunnen beïnvloeden ('het is toch al lang beslist'). Tevredenheid over de mogelijkheid om inspraak te hebben.

Verdeelde meningen en houdingen tegenover het windmolenpark.

7. VASTSTELLINGEN

7.1. DEELNEMERS

Het dient benadrukt dat de hierna weergegeven cijfers richtcijfers zijn, om verschillende redenen. Niet iedereen tekende (altijd) de deelnemerslijst, niet iedereen gaf de functie of organisatie op, van diegenen die dat wel deden kwam niet iedereen als officieel vertegenwoordiger, ...

7.1.1. DOELPUBLIEK

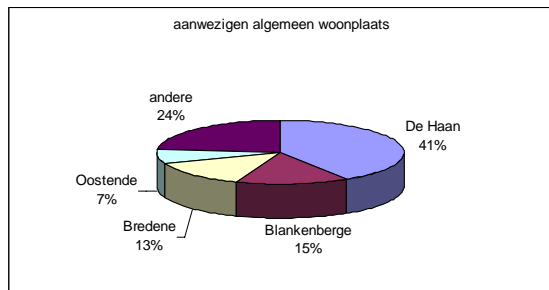
Met het project richtten we ons in eerste instantie tot bewoners. Uit onderstaand overzicht van de aanwezigen blijkt dat heel wat deelnemers vanuit een officiële functie deelnamen, gaande van politiek mandatarissen tot voorzitters van plaatselijke verenigingen.

Oorzaak hiervoor kan de bewuste keuze zijn om de verschillende gemeentelijke adviesraden als wervingskanaal te gebruiken en nadrukkelijk uit te nodigen. Een gerichte wervingsactie naar bewoners had de verhouding mogelijk kunnen beïnvloeden.

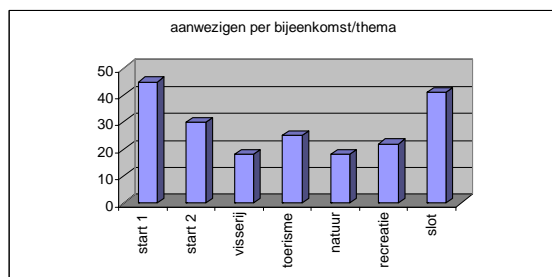
Een overzicht van de organisaties/besturen/... die door deelnemers op het inschrijvingsformulier werd aangegeven :

<i>gemeenteraadsleden</i>	4
<i>medewerkers van C-Power</i>	4
<i>Comité Stad en Zee</i>	3
<i>Haecon</i>	2
<i>handelaarsverenigingen</i>	2
<i>kabinetsmedewerkers</i>	2
<i>gemeentelijke adviesraden</i>	2
<i>provinciebestuur</i>	2
<i>personeelsleden van een gemeentebestuur</i>	2
<i>volksvertegenwoordiger</i>	1
<i>Comité toerisme De Haan</i>	1
<i>Rederscentrale</i>	1
<i>Actief Wenduine</i>	1
<i>BRC – Visserij</i>	1
<i>VNAO</i>	1
<i>CKVB</i>	1
<i>BBL</i>	1

Ongeacht hun eventuele functies werd met het project wel degelijk de lokale bevolking bereikt. Ruim 40% van de aanwezigen woont in De Haan. Driekwart van de deelnemers is afkomstig van een betrokken kustgemeente, het overige kwart woont 'elders' (zie figuur 1). De verschillende bijeenkomsten telden een 30- tot 50-tal deelnemers, met een nogal continue aanwezigheid en spreiding (zie figuur 2).

figuur 1

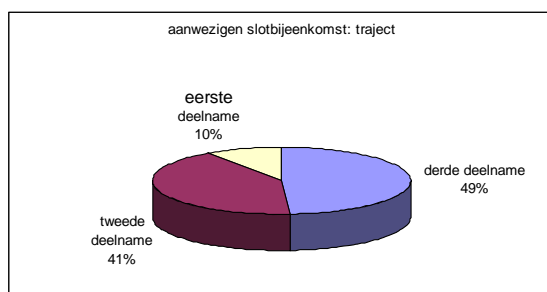

figuur 2

7.1.2. PROCES DOORLOPEN

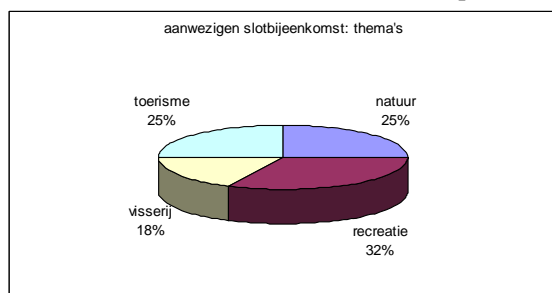
Ons uitgangspunt was mensen kennis bijbrengen rond diverse thema's om hun mening vorm te geven. Door de deelnemers inzicht te geven in diverse thema's verruimen we hun perspectief en zo ook hun mening.

Zowat de helft van het totale aantal deelnemers op de slotbijeenkomst legde (al dan niet met uitzondering van de startbijeenkomst) het hele traject af. Ruim 40% nam deel aan één inspraakbijeenkomst. (zie figuur 3).

FIGUUR 3

De aanwezigen op de slotbijeenkomst namen ongeveer in gelijke mate deel aan de verschillende thema's van de eerdere inspraakavonden (zie figuur 4 & 5).

FIGUUR 4

	natuur	recreatie	geen
visserij	5	3	3
toerisme	4	8	2
geen	5	7	4

FIGUUR 5

We menen dat de meeste deelnemers, ongeacht het aantal bijeenkomsten waaraan ze deelnamen, gesterkt uit het inspraakproject zijn gekomen. Zowel de kennis van het aangevraagde project als het inzicht in mogelijke effecten ervan op één of meer thema's is er zeer waarschijnlijk op vooruit gegaan.

7.1.3. EEN NEGATIEF BEELD?

In sommige themagroepen (in het bijzonder voor de thema's 'toerisme' en 'recreatie') was de houding tegenover de mogelijke bouw van een windmolenpark zeer negatief. Mildere stemmen vonden in het debat slechts moeilijk een plaats en konden op een zeer scherpe reactie rekenen van tegenstanders. Daardoor kregen bepaalde inspraakavonden een zeer negatieve teneur waarbij constructief werken moeilijk wordt. We zijn van mening dat bepaalde minderheidsstandpunten wellicht onvoldoende aan bod zijn gekomen binnen de sessies alhoewel deze zeer zeker wel aanwezig waren. Dit leidden we af uit reacties tijdens de pauze, na afloop van bijeenkomsten en (nadien) uit de individuele reactieformulieren.

7.1.4. OORDELEN MET KENNIS VAN ZAKEN

Door de inspraakavonden vooraf te laten gaan door startavonden hebben we getracht mensen dossierkennis te bieden en op éénzelfde lijn te krijgen. Tijdens de startavond werd het inspraakproject uitvoerig toegelicht en het windmolenpark voorgesteld. Tijdens de inspraaksessies werd hier kort op teruggekomen. We merkten op dat er ook tijdens de inspraakavonden nog zeer veel informatieve vragen werden gesteld. De dossierkennis, die we trachtten mee te geven in de startbijeenkomst, bleek niet bij alle deelnemers aanwezig. Dit heeft het debat enigszins vertraagd. Deelnemers die niet deelnamen aan een startbijeenkomst werden niet geweigerd. Van de 'nieuwe' aanwezigen hadden sommigen wel de verwachte voorkennis.

7.1.5. HET INSPRAAKPROJECT

Bij verschillende deelnemers leeft er twijfel bij de waarde en echtheid van het inspraakproject. Herhaalde pogingen om de procedure en de plaats van dit inspraakproject daarbinnen *feitelijk* te duiden, namen dit *gevoel* ('het is al lang beslist') bij sommigen niet weg. Ze ervoeren het als laattijdig en te beperkt, en dus ongeloofwaardig. Dit vertraagde soms het debat en bracht bovendien soms de neutrale positie van de begeleider in het gedrang.

7.2. ORGANISATIE

7.2.1. WERVING VAN DEELNEMERS

Tijdens de inspraakavonden is er kritiek gekomen op de werving van de deelnemers. Bepaalde gemeentelijke adviesraden werden niet persoonlijk uitgenodigd. Een volledig adresbestand verzamelen van de diverse gemeentelijke en stedelijke adviesraden bleek geen evidente opdracht, vooral binnen de beschikbare periode. De medewerking van gemeentelijke informatieambtenaren verliep niet even vlot. Naast deze gerichte werving werd ook de plaatselijke pers op de hoogte gebracht. De reacties leren ons dat ons bereik niet volledig was. Een ruimere en vroegere bekendmaking had mogelijk voor een meer gevarieerde groep deelnemers gezorgd.

7.2.2. INHOUD EN SPREKERS

De zoektocht naar sprekers was niet evident. De tevredenheid over hun bijdragen loopt sterk uiteen. Sommige sprekers gebruikten de inspraakavond in functie van een eigen agenda. Sommigen gaven een persoonlijk standpunt weer, waar anderen een officiële stellingname verdedigden.

7.2.3. WEINIG TIJD

Het inspraakproject diende te worden uitgevoerd in een zeer beperkte tijdspanne. Dit heeft zowel de werving van deelnemers als de inhoudelijke voorbereiding van de inspraakavonden (keuze en briefing van de sprekers) sterk beïnvloed. Meer tijd voor bekendmaking en werving van deelnemers en keuze en briefing van sprekers zou de bijeenkomsten mogelijk inhoudelijke meerwaarde hebben gegeven.

7.2.4. SAMENWERKING

Aanwezigheid van de opdrachtgever tijdens de startbijeenkomst leek ons wenselijk. Officiële overdracht (begeleiding van het project) door de opdrachtgever zou de geloofwaardigheid van het project ten goede zijn gekomen. Toelichting van de officiële procedures door deskundigen terzake zou dit verder kunnen ondersteunen. Aanwezigheid en neutrale opstelling van de opdrachtgever tijdens de inspraakbijeenkomsten en slotbijeenkomsten werd, hoewel niet steeds door deelnemers gewaardeerd, door Stadsland vzw als positief ervaren. Algemeen werd de algemene samenwerking met het Kabinet als erg positief ervaren. De aanwezigheid van C-Power werd, hoewel voordien anders ingeschat, als een noodzakelijke meerwaarde voor de bijeenkomsten beschouwd. Dit omwille van de nood aan extra dossierkennis en feitelijke gegevens over het project, ook na de startbijeenkomsten.

8. ZELFEVALUATIE

Wat volgt, is de samenvatting van de zelfevaluatie van Stadsland vzw over het door haar ingerichte inspraakproject. Beoordelingen van deelnemers en opdrachtgever kunnen hier vanzelfsprekend van afwijken. Eerder dan eigen lof te zwaaien, worden vooral kritische opmerkingen belicht.

8.1. DOEL

‘De opdrachtgever wil de lokale bevolking informeren over de aard van de projecten, en bovendien ook bevragen over hun beoordeling ervan. In het bijzonder dienen mogelijke knelpunten, randvoorwaarden en opportuniteiten van beide projecten in kaart te worden gebracht.’

We geloven dat we hier, rekening houdend met de randvoorwaarden, redelijk in geslaagd zijn. Daarbij werd aan de luiken ‘informeren’ en ‘bevragen’ beter voldaan dan aan het in kaart brengen van knelpunten, randvoorwaarden en opportuniteiten.

8.2. METHODE

Ook over de gevolgde werkwijze is Stadsland relatief tevreden. Toch ook hier enkele kritische bedenkingen.

De keuze voor het werken in subgroepen, ingegeven door de geldende timing, had zeker ook nadelen.

Correcte verslaggeving van de verschillende debatten bleek, afgelezen aan de reacties tijdens de slotbijeenkomst, geen eenvoudige zaak. Het werkvolume werd onderschat. Pogingen om feitelijke onjuistheden die tijdens de gesprekken werden geponeerd te weerleggen, bemoeilijkten een neutrale begeleidershouding. De aanwezigheid van mensen van C-Power kon hieraan deels verhelpen.

De gevolgde werkwijze werd door sommige deelnemers als overhaast, laattijdig en (dus) ‘nep’ ervaren. Deze ergernis maakte dat het eigenlijke thema soms plaats ruimde voor bespreking van de inspraak zélf.

In aanpak en begeleiding van de bijeenkomsten streefden we als begeleider steeds een neutrale houding na. We geloven dat we hierin zijn geslaagd. De aanwezigheid van vooral tegenstanders, samen met onze zorg voor een volledig en eerlijk debat, maakte dat deze neutrale rol als begeleider soms onder druk kwam te staan.

8.3. INHOUD

We hebben gepoogd de verschillende thematische debatten de nodige diepgang en juistheid te geven, vanuit een neutrale begeleidersrol. We zijn hier naar eigen mening ten dele in geslaagd.

De bijeenkomsten werden gekleurd door de gevoeligheid van sommige thema’s, mogelijke verborgen agenda’s van deelnemers, aard en inhoud van de inleidingen en de themakeuze. Helaas werd niet steeds de diepgang en juistheid bereikt die we nastreefden. De inhoudelijk correcte en degelijke voorzet door sprekers bleek mede essentieel voor de kwaliteit van het debat. Niet in elk debat bleken alle aspecten bespreekbaar, om uiteenlopende redenen (groep en/of sprekers). Het bespreken van gevoelige thema’s en ruimte maken voor aanwezige minderheidsstandpunten is ons niet altijd gelukt in de gewenste mate.

Vanzelfsprekend heeft de -bewuste- keuze voor net de gevoelige of moeilijke thema’s een bepalende rol gespeeld in de aard van de inspraakavonden en teneur van de reacties.

8.4. ALGEMEEN

Stadsland is gematigd tevreden over het voorbije eerste deel van het inspraakproject. Rekening houdend met de randvoorwaarden geloven we het mogelijke gedaan te hebben om een zinvol inspraakproject op stapel te zetten. We menen dat de deelnemers versterkt uit het project zijn gekomen. Bovenal menen we het voorbije (eerste deel van het) inspraakproject als een uitermate leerrijke ervaring te mogen beschouwen, voor alle betrokken partijen.

BIJLAGEN

B1   NOTA PLANNING PROJECT WENDUINEBANK

B2   WERVING

1 FOLDER & AFFICHES

2 ADRESBESTAND

3 PERSBERICHT

B3   SPREKERS

1 GEGEVENS

2 DRAAIBOEK

3 BIJDRAGEN

B4   PRESENTATIES

1 STARTBIJEENKOMSTEN

2 INSPRAAKAVONDEN

3 SLOTBIJEENKOMST

B5   INDIVIDUELE REACTIES

1 DEELNEMERS

2 C-POWER

B1 NOTA PLANNING PROJECT WENDUINEBANK

B2 WERVING

1 FOLDER & AFFICHES

AFFICHE & INSCHRIJVINGSTROOK

FOLDER:

2 ADRESBESTAND

OPMAAK ADRESBESTAND

Om tot een degelijk adresbestand te komen werd contact opgenomen met de informatieambtenaren van de verschillende gemeentes. Aan hen werden de adressen van de leden van de verschillende adviesraden gevraagd. Bovendien werden adressen verzameld van andere belangrijke organisaties uit de visserij-, toeristische en natuursector, en van overkoepelende verenigingen zoals deze van handelaars en immobiliën. Onderstaand vindt u niet de adressenlijst terug, wel indeling en aantal aangeschreven adressen.

INDELING ADRESBESTAND

1 LUIK 1: GEMEENTELIJKE ADVIESRADEN

▪ Blankenberge

Cultuurraad

Milieuraad

Seniorenraad

Jeugdraad

Totaal 149 personen

▪ Bredene

Adviesraden algemeen

Cultuurraad

Jeugdraad

Minaraad

Seniorenraad

Totaal 96 personen

▪ (Zee)Brugge

Adviesraden algemeen

Cultuurraad

Jeugdraad

Milieuraad

Seniorenraad

Totaal 107 personen

▪ De Haan

Adviesraden algemeen

Cultuurraad

Jeugdraad
Minaraad
Totaal: 120 personen

▪ Oostende

Adviesraden algemeen
Cultuurraad
Jeugdraad
Seniorenraad
Wijkraden
Totaal: 197 personen

2 LUIK 2: NATUUR

Natuurverenigingen en aanverwante organisaties: 20 adressen

3 LUIK 3: RECREATIE

Plaatselijke clubs en overkoepelende organisaties: 26 adressen

4 LUIK 4: VISSERIJ

Verenigingen, rederijen en aanverwante organisaties: 15 adressen

5 LUIK 5: TOERISME

Toeristische diensten, handelaars en immobiliënkantoren en -organisaties: 188 adressen

6 LUIK 6: PERS

Landelijke en plaatselijke pers: 23 adressen

7 LUIK 7: LOKALE BESTUREN

College van burgemeester en schepen (ook van de grensgemeentes): 16 adressen

8 LUIK 8: EXTRA

Er zijn per gemeente nog enkele algemene adressen die niet tot een specifieke groep behoren.

TOTAAL

In totaal ontvingen 1.195 personen en organisaties de bekendmakingsfolder.

VERSPREIDING AFFICHES

Er werden affiches verspreid in handelszaken en op officiële adressen in de kustgemeenten Blankenberge, De Haan, Bredene en Oostende.

3 PERSBERICHT

TEKST PERSBERICHT:

PERSMEDEDELING

INSPRAAKPROJECT WINDMOLENS IN DE NOORDZEE

Er zijn aanvragen voor de bouw van windmolens in de Noordzee. C-power deed een aanvraag voor de bouw van een windmolenpark, 6 km in de Noordzee, ter hoogte van Wenduine. Seanergy wil een park bouwen 12 km in de Noordzee, ter hoogte van Knokke-Heist.

Dhr. Olivier Deleuze, Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, gaf Stadsland vzw de opdracht om informatie- en inspraakbijeenkomsten te organiseren. Deze bijeenkomsten zullen resulteren in een rapport van de bevolking dat, naast andere adviezen, het beleid mee zal vormgeven. Vormingsorganisatie Stadsland vzw staat in voor de begeleiding en organisatie van deze bijeenkomsten.

Stadsland vzw zoekt burgers die mee willen denken en discussiëren over één van de projecten. Deelnemers worden eerst goed geïnformeerd, waarna rond telkens één thema ideeën en standpunten worden uitgewisseld. Het project omvat verschillende stappen: de startavond

KENNISMAKING MET HET WINDMOLENPROJECT EN HET INSPRAAKPROJECT

- twee inspraakavonden

Behandelen van twee thema's in twee (simultane) werkgroepen. Deskundigen leiden in, daarna is er ruimte voor discussie. Conclusies worden meegedeeld aan de ganse groep. De thema's zijn toerisme, kustvisserij, natuurbeschoud en recreatie.

- een slotbijeenkomst

De resultaten worden samengevat in een rapport van de bevolking. Dat wordt besproken en aangevuld op de slotbijeenkomst.

- het rapport van de bevolking

Het rapport verduidelijkt meningen en standpunten van de bevolking. Het wordt overhandigd aan de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, die hiermee rekening houdt in zijn beslissing.

VOOR WIE ZIJN DE INFO – EN INSPRAAKAVONDEN BEDOELD?

Iedereen die wil bijdragen tot een constructieve dialoog als:

bewoner van een kustgemeente

deelnemer van een adviesraad

betrokkene

...

DATA, PLAATSEN EN CONCRETE GEGEVENS

18/12/01 startbijeenkomst: grote zaal van het Wielingencentrum, Graaf Jansdijk 18, Wenduine.

19/12/01 startbijeenkomst: Consciencezaal van het Casino, Zeedijk 150, Blankenberge.

09/01/01 startbijeenkomst: C.C. Scharpoord, Meerlaan 30, Knokke-Heist.

Data en plaatsen inspraakavonden: zie folder in bijlage.

MEER INFORMATIE

Karin Laurent - Jan Van Hoof

Stadsland vzw - Boomgaardstraat 215, 2018 Antwerpen

tel.: 03/ 230 02 22 - fax: 03/ 230 90 19 - mail: stadsland@pandora.be

EINDE PERSMEDEDELING

TEKST BEGELEIDENDE BRIEF:

O./REF.: JVH/01/647

BETREFT: PERSMEDEDELING 'INSPRAAKPROJECT WINDMOLENS IN DE NOORDZEE'

Antwerpen, 13 december 2001

Geachte heer, mevrouw,

In opdracht van het Kabinet van Dhr. Olivier Deleuze, Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, organiseert Stadsland vzw informatie- en inspraakbijeenkomsten over de mogelijke komst van windmolens in de Noordzee. In bijlage vindt u een persbericht en een folder met de nodige informatie, evenals een afschrift van de door het kabinet verspreide persmededeling. Mogen wij u vragen deze via uw medium verder bekend te maken? In het bijzonder is bekendmaking van de startavonden bij een ruim publiek wenselijk.

Voor toelichting, beeldmateriaal of bijkomende vragen kan u steeds terecht op onderstaand adres.

Met vriendelijke groeten,

Jan VAN HOOFF & Karin LAURENT
educatief medewerkers Stadsland vzw

B3 SPREKERS

1 GEGEVENS

STARTAVOND

Filip Martens	C-Power, algemeen directeur
Jan Van Hoof	Stadsland vzw, educatief medewerker
Karin Laurent	Stadsland vzw, educatief medewerker

INSPRAAKAVOND 1

THEMA TOERISME:

Patrick Geldhof	Westtoer, autonoom Provinciebedrijf, bestuursdirecteur afdeling productontwikkeling
Xavier Wynen	Ostend Sailing en Racing Club, voorzitter

THEMA VISSERIJ:

Mark Aspeslagh	Rederscentrale, functie onbekend
----------------	----------------------------------

INSPRAAKAVOND 2

THEMA RECREATIE

Johan Kindt	VYF, unisportfederatie, sporttechnisch directeur
Nicolas Goubau	Comité Stad en Zee, functie onbekend

THEMA NATUUR

Dirk Knapen	BBL, Bond Beter Leefmilieu, beleidsmedewerker energie
Jan Seys	VLIZ, Vlaams Instituut voor de Zee, verantwoordelijke communicatie en informatie
John Van Gompel	Natuurpunt vzw, kustwerkgroep

2 DRAAIBOEK

SPREKERS: HANDLEIDING

SITUERING

BELEID

België moet de uitstoot van broeikasgassen fors beperken. Dat kan door een rationeler energiegebruik en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, zoals windenergie. Windmolenparken op zee zijn een concrete mogelijkheid, omdat windmolens op zee een hoger rendement halen dan op land.

PROCEDURES

C-Power deed een aanvraag voor de bouw van een windmolenpark in zee, ter hoogte van Wenduine, op de Wenduinebank. Seanergy wil een park bouwen ter hoogte van Knokke-Heist, op de Vlake van Raan.

(Er is intussen een derde aanvraag lopende, van de groep Total Fina. Deze laatste is geen onderwerp van het inspraakproject.)

Minister Magda Aelvoet reikt de noodzakelijke milieuvergunningen uit. Zij krijgt hiervoor een officieel advies van de BMM. Deze voorziet een inspraakprocedure voor de bevolking (dossier ter inzage in gemeenten, mogelijkheid indienen aangetekende bezwaren, ...). Deze bezwaren worden verwerkt in het definitieve advies van de BMM aan het kabinet Aelvoet. Voor de bouw van een windmolenpark in de Noordzee is niet enkel een milieuvergunning nodig, maar ook een domeinconcessie. Deze wordt toegekend door Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, Oliver Deleuze. In de officiële procedure is voorzien dat de CREG een advies formuleert rond de inplantingsplaats. De staatssecretaris wil echter, bijkomend en officieus, peilen naar de standpunten van de bevolking.

Een beslissing over toekenning van de domeinconcessie valt eerder dan over de milieuvergunning (januari vs. april 2002), maar de domeinconcessie is slechts geldig indien de milieuvergunning wordt toegekend.

HET INSPRAAKPROJECT

De staatssecretaris heeft aan vzw Stadsland gevraagd om deze officieuze inspraakprocedure te begeleiden. Stadsland zal na afloop verslag uitbrengen en een rapport afleveren waarin de gehoorde standpunten worden weergegeven. Mede op basis van het CREG-advies en de resultaten van de officieuze inspraakprocedure zal de staatssecretaris een besluit nemen inzake het al dan niet (voorwaardelijk) toekennen van de domeinconcessies.

DOEL EN AANPAK

Stadsland begeleidt de inspraak van de bevolking bij de (eventuele) komst van windmolenparken in de Noordzee. Stadsland is een vormingsorganisatie voor volwassenen. We vertrekken vanuit het idee dat mensen kennis en inzicht nodig hebben alvorens ze komen tot een gefundeerde mening en/of gedragsverandering. In deze optiek vinden we vorming fundamenteel voor meningsvorming rond de (eventuele) komst van een windmolenpark in de Noordzee.

VERLOOP INSPRAAKPROJECT

De inspraak wordt georganiseerd per project (Seanergy – C-Power) en verloopt parallel in drie stappen:

- startbijeenkomsten
- twee inspraakavonden
- slotbijeenkomst

STARTBIJEENKOMSTEN

aanpak

Voor beide projecten worden er startbijeenkomsten georganiseerd. Voor het project C-Power richten we twee startavonden in (Wenduine en Blankenberge). Voor het project Seanergy vindt er een startavond plaats in Knokke. Op deze bijeenkomst wordt het inspraakproject voorgesteld en de concrete projecten toegelicht. Stadsland staat in voor de begeleiding ervan, de projectaanvragers krijgen de kans hun project toe te lichten.

Op de startbijeenkomst hopen we mensen te verzamelen die achteraf actief deelnemen aan de inspraakavonden.

Deelname aan de startbijeenkomsten is vrijblijvend en gratis.

agenda

De agenda van de startbijeenkomst ziet er als volgt uit:

- inleiding, welkom, programma
- situering (beleid en procedures)
- voorstelling van het inspraakproject (+ vragenronde)
- voorstelling van het windmolenproject (+ vragenronde)
- inschrijvingen voor inspraakavonden

INSPRAAKAVONDEN

aanpak

Per project richten we twee thematische inspraakavonden in. Telkens worden twee thema's behandeld: de eerste avond *toerisme* en *visserij*, de tweede *natuurbeschoud* en *recreatie*.

We zijn ons ervan bewust dat andere thema's zoals veiligheid niet specifiek aanbod komen, deze problematiek zou de discussie te technisch maken.

De inspraakavonden worden ingeleid door sprekers (één voor elk thema) die standpunten en voor- en nadelen op een rij zetten.

Daarna wordt in twee parallelle themagroepen dieper ingegaan op deze thema's. Argumenten worden gewikt en gewogen, ideeën gezocht, randvoorwaarden geformuleerd.

Aan het einde van de avond brengen beide themagroepen kort verslag uit.

Deelname is gratis, deelnemers dienen zich wel vooraf in te schrijven.

agenda

De agenda van de inspraakavonden ziet er als volgt uit:

- welkom
- korte schets van het inspraakproject en het windmolenpark
- voorstelling van de sprekers
- elke spreker schets de voor – en nadelen vanuit 4 invalshoeken (locatie, effecten, voordelen, concrete gevolgen).
- op basis van de voor – en nadelen wordt er in kleine groep verder gediscuteerd.

VERLOOP SLOTBIJEENKOMST

aanpak

Doel van de slotbijeenkomst is de, tijdens de inspraakavonden verzamelde meningen en ideeën per thema te overlopen, verder aan te vullen, te corrigeren, ... Dit gebeurt eerst in twee afzonderlijke groepen (toerisme en visserij/ natuur en recreatie).

Nadien wordt in één groep, met alle deelnemers, het eindresultaat voor elk thema voorgesteld. De sprekers zijn welkom maar dienen niet aanwezig te zijn op de slotbijeenkomst. Tijdens de slotbijeenkomst krijgt het rapport zijn definitieve vorm. Het eindresultaat wordt overgemaakt aan het Kabinet van Dhr. Olivier Deleuze.

Agenda

De agenda van de slotbijeenkomst ziet er als volgt uit:

- welkom en voorstelling van de aanwezigen
- overzicht van resultaten vorige bijeenkomsten

- bespreking in twee subgroepen
- voorstelling eindresultaat

INHOUDELIJK EN METHODISCH KADER

INHOUD

We beschikken over erg weinig tijd om de diverse invalshoeken toe te lichten en met de aanwezigen uit te diepen. Een duidelijke afbakening van het onderwerp van de discussies is dan ook essentieel.

Zo kan een –zinvolle- discussie over de wenselijkheid van kernenergie het reële inspraakproces enkel vertragen. Zulke thema's komen daarom niet aan bod in de gesprekken. Evenmin worden besproken of in vraag gesteld:

- de zinvolheid van windenergie als alternatieve energiebron
- de keuze om werk te maken van groene energie
- de keuze voor windmolens op zee
- afweging van de verschillende windmolenparken tegen elkaar
- het inspraakproject zelf

We vragen aan burgers die deelnemen aan de inspraakavonden om zich te houden aan dit kader. Van sprekers vragen wij vanzelfsprekend hetzelfde. We begrijpen dat dit kader 'streng' en enigszins artificieel is, maar verwijzen ter verantwoording naar de geringe tijd die ter beschikking is.

Onderwerp van de inspraakavonden is dus de bespreking van verschillende facetten van telkens één thema van één van concreet project, waarvoor een aanvraag voorligt.

De hier beschreven methodiek kan door Stadsland aangepast worden, wanneer wenselijk.

METHODE

De inspraakavond worden voor elk thema ingeleid door een panel van deskundigen. De initiatiefnemers (resp. C-Power en Seanergy) maken eveneens deel uit van het panel, met een louter informatieve rol.

Tijdens de inspraakavonden wordt er thematisch gewerkt. De gekozen thema's zijn: natuur, recreatie, toerisme en visserij (ook scheepvaart). Elke avond behandelen we twee thema's in parallelle groepen.

Stadsland voorziet per thema een gespreksleider en een verslaggever, organiseert en modereert de avond. Vanuit elke groep wordt op het einde van de avond verslag uitgebracht.

VERWACHTINGEN SPREKERS

inleiding

Elke spreker behandelt in de inleiding de volgende invalshoeken, over het concrete windmolenpark waarvoor een aanvraag voorligt:

- het officiële standpunt (bezwaarschriften)
- de locatie
- de effecten (zowel in de bouwfase als in de actieve fase)
- de concrete gevolgen
- de kansen, mogelijkheden, voordelen

De dossierkennis van de aanwezigen loopt sterk uiteen. Niet iedereen heeft een grondige of technische voorkennis. Een duidelijke, korte en toegankelijke inleiding is dan ook essentieel. Stadsland bezorgt een document dat een eerste aanzet kan zijn om deze inleiding vorm te geven.

beantwoorden informatieve vragen

Deelnemers kunnen, naar aanleiding van de inleiding, eerst louter informatieve vragen stellen over het thema.

voorzet discussie

De spreker kan, vanuit de inleiding, een aantal stellingen of standpunten formuleren.

Deelnemers kunnen hierop reageren met opmerkingen en aanvullingen. Stadsland modereert

deze discussie. De sprekers wordt gevraagd gegevens in te brengen, onjuistheden te weerleggen, nuances aan te brengen, ...

pauze en tweede deel

Tijdens een korte pauze trachten we uit de diverse reacties een aantal krachtlijnen te formuleren.

Na de pauze worden de resultaten gezamenlijk overlopen en verder aangevuld of indien mogelijk praktisch uitgewerkt. Op het einde van de avond worden deze meningen in een voorlopige vorm gegoten.

PRAKTISCHE AFSPRAKEN

INLEIDING

De inleiding duurt hooguit 15 minuten en omvat:

- voorstelling van de spreker
- korte introductie in het thema
- belicht van het thema vanuit de invalshoeken
  - locatie
  - effecten
  - concrete gevolgen
  - kansen, mogelijkheden, oplossingen, ...

Om methodisch en inhoudelijk alle violen vooraf gelijk te stemmen, willen we de sprekers vragen om hun inleiding zo mogelijk vooraf aan Stadsland door te geven en samen te bespreken. Stadsland zal hierover met hen contact opnemen op 03/01/02, of zo snel mogelijk. Deze inbreng wordt door Stadsland in een presentatie verwerkt, welke de basis vormt voor de inleiding door de spreker. Deze presentatie wordt ook afgedrukt, als hulpmiddel voor deelnemers bij deelname aan het groepsgesprek.

TIMING

De avond zelf verwachten wij de sprekers bij voorkeur om 19.00 uur ter plaatse.

OVERZICHT LOCATIES EN DATA

Zie folder in bijlage.

VRAGEN OF OPMERKINGEN

Met vragen of opmerkingen kanu steeds terecht bij Stadsland vzw, vragen naar Karin Laurent of Jan Van Hoof.

Stadsland vzw
Boomgaardstraat 215
2018 Antwerpen
tel.: 03/ 230 02 22
fax: 03/ 230 90 19
mail: stadsland@pandora.be
internet: www.stadsland.be

3 BIJDRAGEN

B4   PRESENTATIES

1 STARTBIJEENKOMSTEN

2 INSPRAAKAVONDEN

3 SLOTBIJEENKOMST

B5 INDIVIDUELE REACTIES

1 DEELNEMERS

Deelnemers van de slotbijeenkomst kregen de kans hun individuele reacties en mening op papier te zetten, zowel over het geplande windmolenpark als over de inspraakprocedure. Deze reacties werden gebundeld en bezorgd aan het Staatssecretariaat, maar zijn persoonlijk dus worden niet publiek gemaakt.

2 C-POWER

De initiatiefnemer kreeg de kans om op basis van de verslagen van de bijeenkomsten te reageren, in functie van het aanvullen en/of corrigeren van feitelijke gegevens. Onderstaand hun reactie.

Geachte Heer,

Hierbij onze schriftelijke reactie op de bijeenkomsten, wij benadrukken dat onze bemerkingen enkel gericht zijn op het aanvullen en/of corrigeren van feitelijke gegevens. Zoals ons tijdens de hele procedure van inspraak opgedragen, heeft C-Power zich weerhouden van enige inhoudelijke tegenargumentatie of stellingname, hetgeen het zuiver inspraak gehalte van de bijeenkomsten zou hebben kunnen aantasten. Het was blijkbaar uitdrukkelijk de bedoeling om een aantal kustbewoners aan het woord te laten en geen debat te voeren tussen de ontwikkelaar van het project en de personen die hiertegen eventuele reserves wensen te uiten. C-Power respecteert dan ook bij het formuleren van haar aanvullingen en opmerkingen volledig door de bevoegde Staatssecretaris gekozen uitgangspunt.

1 Visserij (07-01-02)

Debat (p2 4° alinea)

Lees veronderstellingen ipv vooronderstellingen

Andere bijdragen(p3)

C-Power verklaart de kustvisser te willen vergoeden voor hinder tijdens de bouwfase.....op basis van een objectieve verdeelsleutel, ten behoeve van de eventueel rechtstreeks gehinderde kustvissers. Het gebrek aan objectief cijfermateriaal en het gebrek aan enig juridisch kader maken het uitwerken van een regeling op vrijwillige basis echter zeer moeilijk.

2 Toerisme(07-01-02)

debat(p2)

Kan het windmolenpark een toeristische meerwaarde bieden?

De groep is het er over eens...

Moet o.i. zijn:

Een aantal deelnemers in de groep...

3 Recreatie(14-01-02)

debat(p2)

Er moeten 2 schepen aanwezig zijn om de veiligheid te garanderen. Er is echter onduidelijkheid over wie hiervoor de kost gaat dragen. Dit is onaanvaardbaar.

Opmerking:

Sinds jaren verlenen gespecialiseerde firma's in de betreffende zone vanuit de belangrijkste kusthavens zeesleepdiensten met meerdere vaartuigen, geschikt voor de grootste klasse zeeschepen, en dit op een 24h/24h beschikbaarheidsbasis worden ingezet.

Op advies van de federale politie, Directie scheepvaartpolitie, zal in het kader van het Rampenplan Noordzee door C-Power met de betrokken diensten een regeling worden uitgewerkt zodat sleep- en assistentivaartuigen binnen de kortst aanvaardbare termijn aanwezig kunnen zijn ter hoogte van het windmolenpark.

Informatieve vragen (p2 en 3)

Onomkeerbaarheid van het project.

Voor de ontmanteling van het park is een provisionering ten bedrage van 20 miljoen euro (po waarde) gemaakt. De funderingen worden afgebrand 2 meter onder het niveau van de erosiebescherming (die niet wordt weggenomen)

Wie draait er op voor de veiligheidskosten bij een natuurramp?

Het windmolenpark zal voldoende worden verzekerd, volgens de wettelijke bepalingen en relevante voorschriften dewelke terzake gelden. De jaarlijkse verzekeringspremie zal volgens de huidige inzichten ongeveer 75 miljoen bef bedragen. Verzekerings-technisch worden de details nog verder uitgewerkt.

4 Natuur(14-01-02)

debat(p3 en 4)

Kan dit verstoringseffect verminderd worden?

Ook bij uitzonderlijk veel vliegbewegingen worden de molens stilgezet, omwille....

Lees: Bij uitzonderlijk veel vliegbewegingen kan overwogen worden de molens stil te zetten.

Er bestaat de vrees dat dit park het begin is en dat het niet hierbij zal blijven.

C-Power vraagt een concessie voor 50 MW, niet meer.

Lees: C-Power vraagt een concessie voor 50 windmolens van ongeveer 2 MW elk, C-Power wenst op deze locatie niet meer dan 50 windmolens te plaatsen.

Graag staan wij te uwer beschikking voor elke verdere toelichting die u mocht wensen.